

Шавкат Мирзиёев:
«Хеч қачон фермерни
камситмаймиз»

05

“IFODA” ПРЕПАРАТЛАРИ
ХАЛҚАРО
ЯРМАРКАДА

22

“IFODA” АГРАР СОҲАГА
ИННОВАЦИЯЛАР
КИРИТИШ БИЛАН
МАШГУЛ

23

"Ifoda Agro Kimyo Himoya"

компаниясининг ўсимликларни ҳимоя қилиш
воситалари ва ўғитлар ишлаб чиқариш
заводи тўла қувватда ишга түширилди

10

#2 | 01-02•2020

Агрожурнал

www.ifoda.uz/magazine

“IFODA” БИЛАН
100
ЦЕНТНЕР

38-бет

журналимизда
видео
З-бетда

Birgalikda yetishtiramiz!
Вырастим вместе!
We grow together!

ЮҚОРИ СИФАТ,
мұл ҳосил ва
самарадорлик

**Журнал икки ойда бир марта
чоп этилади.**

**январь – февраль 2020 йил
2 -сон**

Журнал таъсисчиси:
“Ifoda Agro Kimyo Hitoya”
масъулияти чекланган жамияти

Бош директор:
Қодирбек Мирзамахмудов

Бош мухаррир:
Muhammet Sedat Kolcuoglu

Таҳрир ҳайъати:
Бобур Мирализов
Фазлиддин Ибрағимов
Элёр Убайдуллаев
Эрали Норбеков
Сардорбек Хайдаров
Дилафруз Шамсиiddинова

Фотосуратчи:
Абзал Аскаров

Ташкиллаштирувчи масъул:
Аброр Раҳмонқулов

Саҳифаловчи дизайнер:
Хамза Жумандурдиев

Агрономлар:
Алишер Маматвалиев
Дилшод Жўраев
Икром Жўраев
Женгиз Ялчин
Ахмет Сунар
Хакан Накиш

Маслаҳатчилар:
Дониёрбек Муллабаев
Дилафруз Шамсиiddинова

Агроном консультант:
Muhammet Sedat Kolcuoglu

Манзил:
Наманган шаҳар
Оромгоҳ қўчаси 27
+998 78 147-05-00
info@ifoda.uz
[@ifodaagroconsulting](https://ifodaagroconsulting)
www.ifoda.uz

Мундарижа

- 05 Шавкат Мирзиёев: "Ҳеч қачон фермерни камситмаймиз"
- 06 Кластерлар фаолиятини ривожлантириш масалалари мухокама қилинди
- 08 Сифатли ҳосил – юқори даромад.
- 10 "IFODA" Заводи: тўла қувватда кенг имконият
- 18 Ўзаро ҳамкорлик – муваффақият гарови
- 20 Боёвутда амалий семинар ташкил этилди
- 22 "IFODA" препаратлари халқаро ярмаркада
- 24 Лаборатория тажрибасидан даладаги ҳосилгача...
- 25 Пахтанинг паҳтаси – 60 центнер тепаси
- 26 "IFODA" Аграр соҳага инновациялар киритиш билан машғул
- 28 Иссиқхоналарда феромоннинг фойдаси
- 30 Кўчат экишда нималарга эътибор бериш керак?
- 32 Томчилатиб сүфориш – тежамкорлик омили
- 34 Кузги тунламга қарши кураш чоралари
- 36 Юқори ҳосилдорликка қаратилган замонавий технологиялар
- 39 "Ҳамкорликда ҳикмат кўп"
- 42 Пахтачилик соҳасида янгича ёндашув
- 44 Дехқон одам дон сочар, эл-юртига нон сочар
- 46 Галладан юқори ҳосил олиш дастури
- 48 Яхши дам – меҳнатга ҳамдам

Бизни расмий сайт ва ижтимоий тармоқларда кузатиб боринг!

www.ifoda.uz

[ifodauz](#)

[ifoda_uz](#)

[ifoda.uz](#)

[issiqxonaifoda](#)

[ifodapaxtagalla](#)

[bogdorchilikifoda](#)

[ifodaagroconsulting](#)

Дикъат! Мўжизавий тасвир!

Энди сиз журналимиздаги баъзи суратларни жонлантиришингиз мумкин.

Бунинг учун сиз:

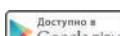
- 1) Мобил қурилмангизга "ifodamagic" иловасини юклаб оласиз ва ишга туширасиз.
- 2) Илова орқали телефон қамерасини фото суратга йўналтирасиз.

1 ifodamagic иловасини юклаб олинг

2 Ўрнатинг ва ишга туширинг ifodamagic

2 Мобил қурилмангиз камерасини фотосуратга йўналтиринг ва томоша қилинг

**Қодирбек МИРЗАМАХМУДОВ,
Бош директор**

**Ассалому алайкум!
Қадрли деҳқон ва фермерлар!**

"IFODA" журналиминг 2-сони орқали яна сизлар билан ғойибона кўришиб турганимиздан бафоятда ҳурсандман. Ўйлайманки, журналиминг илк сони сизлар учун жуда фойдали ва керакли бўлди. Ундаги қишлоқ хўжалиигига оид бир-биридан мұхим маълумотлар, компаниямизнинг эришган ютуқлари, тажрибали агроном мутахассисларимизнинг керакли маслаҳатлари ва сиз каби миришкорларнинг ҳосилдаги натижалари, қолаверса, соҳадаги янгиликлар фаoliyatiнгизда асқотгани ва асқотаётганига ишончим комил. Мана шу анъанани давом эттирган ҳолда, журналиминг навбатдаги сонини эътиборингизга ҳавола қўлмоқдамиз.

Фурсатдан фойдаланиб шуни айтмоқчиманки, компаниямиз доимий равишда сизларнинг меҳнатингизни рўёбга чиқариш, ҳосилингизни мўл қилиш, соҳага янги илм ва инновацион технологияларни жорий этиш борасида туну кун изланишда. Мұхтарам Президентимиз таъкидлаганларидек, ери бор одам бой яшashi, яхши даромад кўриши лозим. Биз ҳам айнан

шу йўлда сизнинг хизматингиздамиз. Зоро фермерлик аслида тадбиркорлик эканини чуқур англаб етмоимиз керак.

Бизни қувонтирган нарса шуки, деҳқон ва фермерларимиз бугун ҳосилни ошириш, уни турли касалликлардан, зааркунандалардан сақлашда инновацион ёндашувнинг мұхимлигини аллақачон англаб етишган. Шу боис ҳам биз билан йил давомида ҳамкорлик қилиб, уруғ экишдан то ҳосил йиғиб олгунга қадар бўлган жараёнда агрономларимиз тавсия ва маслаҳатларига амал қилган бир қанча фермер хўжалиги раҳбарлари катта натижаларга эришиб келмоқда. Биргина мисол, Бухоро вилояти Фиждувон тумани "ФАЙЗ" фермер хўжалиги раҳбари Рауф ака Рустамов ўтган мавсумда фалла ҳосилидан 100 центнер хирмон кўтарди. Шунингдек, Андижон вилоятида "ТИЛЛАБОЕВ ҲОСИЛИ МЎЛ", Навоийда "ЯНГИ ДАВР ЖИЛОСИ" фермер хўжаликлари ҳам 90 центнердан зиёд ҳосил олишди. Бундан ташқари Самарқанд вилояти Пахтаки туманидаги "ХЎЖАЙЛИ" фермер хўжалиги паҳтадан 60 центнер ҳосил олди. Ундан олдинги мавсумда ушбу хўжалик паҳтадан атиги 37 центнер ҳосил олганини ҳисобга олсак, бу жуда яхши натижка, шундай эмаси? Аслида, бу каби юқори ҳосилдорликка эришган фермерларимиз жуда кўп. Майли, ютуқлар барчамизники, бироқ камчиликларимизни тўғирлаш, хатоларимизни тақрорламасдан янги мақсадларни олдимизга қўйиш ва унга эришиш йўлидан боришимиз керак. Бу борада албатта сизларнинг ҳам ҳиссангиз кўшилиши мұхим. Айтмоқчиманки, ушбу журнал орқали муваффақиятга эришган, кўп тажрибага эга фермер ва деҳқонларимизга минбар берамиз. Сиз ҳам ўз фикр-мулоҳазаларингиз, тажриба ва амалий илмингизни биз билан ўртоқлашасиз деган умиддаман. Токи бу барчамизга фойдали бўлсин.

2020 йил мавсуми сиз азизларга, шу жумладан, бутун мамлакатимиз меҳнаткашларига, қолаверса, халқимизга барокатли келсин. Ризқимиз бутун, дастурхонимиз тўкин, хирмонимиз янада юксалаверсин.

Ишингизга барака, оиласигизга тинчлик-ҳотиржамлик тилаб қоламан.

**Ҳурмат билан,
Қодирбек МИРЗАМАХМУДОВ**

Birgalikda yetishtiramiz!
Вырастим вместе!
We grow together!

TOP KROP 40%

Бүгдойдаги занг ва септориоз касалликларга
қарши қўлланиладиган фунгицид!

Қўлланиши:

Фалла майдонларидағи сариқ ва қўнғир занг, уншудринг, сариқ доғланиш, қўнғир доғланиш ва бошқа касалликларига қарши юкори самаралидир. Препарат системали таъсирга эга бўлган ҳимояловчи ва даволовчи хусусиятга эга фунгицид ҳисобланниб, ҳосилнинг нобуд бўлиши ва касалликнинг кенг тарқалиб кетишининг олдини олади. Асосан, фалла, шоли, ток ва бошқа экинлардаги замбуруғли касалликларга қарши самарали восита бўлиб, узок муддатгача таъсир кучини сақлаб туради. Препарат қўлланилгандан сўнг 2-4 соат ичидаги таъсир эта бошлайди. Препарат +10°C - +28°C ҳароратда қўлланилса, юкори самара беради.

Таъсир этувчи моддаси: Пропиконазол 20% +
Тебуконазол 20%

Препарат шакли: коллоид эритма концен-
трати

Хавфилик даражаси: III-синфга оид (ўртacha
хавфли бирикма)

- (+998 78) 147-05-00
- www.ifoda.uz
- @ifodaagroconsulting

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ: «ҲЕЧ ҚАЧОН ФЕРМЕРНИ КАМСИТМАЙМИЗ»

Президент Шавкат Мирзиёев Олий Мажлис палаталарининг илк қўшма мажлисидаги маъruzасида қишлоқ хўжалиги соҳасидаги муаммоли ма-салаларга тўхталиб ўтди, деб хабар бермоқда Кун.uz мухбири.

«Пахта билан фалланинг давлат харидидан умуман воз кечамиз. «Госплан» бўлмайди. Ҳали одамларимиз бунга тайёр эмас, лекин босқичма-босқич шу йўлга ўтмасак, давлатда ушлаб турсак, ҳеч қачон ҳеч кимда манфаат бўлмайди.

Пахта, мева-сабзавот, фаллачилик, балиқчилик соҳаларида дунёқарашимиизга кластер деган сўз кириб келяпти. Бу ҳам ҳозир биринчи қадамларимиз. Жойларда назорат бўлмагани учун, кластерларнинг 20 фоизи ҳам коррупцияга ўтиб кетяпти. Нимага десангиз, улар ҳали банк билан ҳисоб-китоб қилишга ишонмаяпти. «Ўғри бўлсам, битта раҳбарга бориб, 20 фоиз берсам, кечаси тинч ухлайман. Банк билан ишласам, тинч ухлайман», дейди. Мана бизнинг дунёқарашимиз. Бу билан үзокқа бора олмаймиз.

Бу ишларимизнинг бош мақсади – фермер ва деҳқонларнинг манфаатдорлигини янада ошириш, қишлоқларда замонавий ишлаб-чиқариш ва янги иш ўринларини яратиш ҳисобланади. Мана, ҳурматли фермерлар ҳам эшитяпти. Биз ҳеч қачон Ўзбекистонда фермерни камситмаймиз.

Нима дегани кластер? Кластер шундай тизим бўлиши керакки, у фермерни бой қилиши керак. Ернинг эгаси манбаатдор бўлса, ер унумдор бўлади. Ҳозиргacha, минг афсус, еримиз унумдор эмас.

Бошоқли доннинг ўртача ҳосилдорлигини агар 75 центнерга етказмасак, унумдор ерларга дон экишининг ҳеч қандай фойдаси йўқ. Ундан кўра ташқаридан сотиб олсақ, ҳаражати

Мева-сабзавотчиликда экспорт ҳажмини 2025 йилда камида 5 миллиард доллардан ошириш, бунинг учун кооперация ва кластер тизимини жадал жорий этиш; сақлаш, ташиш ва қайта ишлашнинг яхлит ва замонавий инфратузилмасини ташкил этиш ва янада кенгайтишимиз лозим.

Чорвачиликни ривожлантириш учун замонавий чорва комплекслари ва оиласи кооперацияларни илм-фан ва юқори технологияларга асосланган ҳолда чорва наслини 60 фоизга яхшилаш учун барча чораларни кўриш вақти келди.

Глобал шароитда, айниқса мамлакатимизда ва минтақамизда йилдан йилга камайиб бораётган сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш бўйича кечиктириб бўлмас чораларни кўришимиз талаб этилади. Кейинги 5 йилда ерларнинг камида 30 фоизига томчилатиб-ёмғирлатиб сугориш ва бошқа сув тежовочи технологияларни жорий этишимиз зарур.

Шунингдек, сув ҳисобини юритиш тизимини жорий қилиш ҳамда сув балансини мунтазам равиша олиб боришимиз керак. Давлат-хусусий шерикчилигини кенг жорий этиш ҳисобига сув иншоотлари эксплуатацияси ва инвестиция харажатларини камида 15 фоизга қисқартириш чораларини кўриш лозим.

Замонавий технологиялар ҳисобига ракобатбардош қишлоқ хўжалиги техникаларини етарли даражада ишлаб чиқариш орқали фермер ва кластерларни техника билан таъминлаш кўрсаткичини камида 70 фоизга етказиш керак. Ҳозир бизда бор-йўғи 45 фоизига етказяпмиз. Бунда импорт қилинаётган маҳсулотларни ўзимизда ўзлаштириш ва ташки бозорларга чиқиши алоҳида назоратга олиш керак», – деди Шавкат Мирзиёев.

камроқ бўлади.

Биздаги сув билан икки карра кўп фалла, уч карра кўп пахта қилиш мумкин. Агар юқори технологиялар олиб келсак.

Умумий экин майдони таркибида озуқа экин майдонларини 12 фоизгача кенгайтириш керак. Аҳолимиз сони ўсяпти, лекин эркин майдонларимиз камайиб кетган.

Мева-сабзавотчилик ва чорвачилик асосий локомотивлар бўлиши керак. Минг афсус, бизда мева-савзавотчиликда ҳам, чорвачиликда ҳам тизим йўқ, тартиб йўқ. Гўштни ҳам жон бошига ҳали етказиб бера олмаяпмиз. Қўшни давлатлардан олиб келяпмиз.

Кластерлар фаолиятини ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 4 февраль куни қишлоқ хўжалигида кластерлар фаолиятини янада ривожлантириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказди.

Мамлакатимизда аграр соҳани ислоҳ қилиш, унга бозор механизмлари ва замонавий технологияларни жорий этиш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, кластер үсули йўлга қўйилди, экин турлари замон талабидан келиб чиқиб ўзгартирилди. Натижада ҳосилдорлик ҳам, даромад ҳам ошмоқда. Юртимизда етиширилаётган 80 турдан ортиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари 66 та мамлакатга экспорт қилинмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 23 октябрдаги фармони билан Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришининг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси қабул қилинди. Унга мувофиқ, юқори қўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқариш мақсадида мева-са-

зот кластерлари ташкил этилмоқда. 2019 йил 11 декабрда бу борада Президент қарори қабул қилиниб, барча ташкилий-хукуқий асослар яратиб берилди. Ўтган қисқа вақтда ҳокимликлар томонидан 86 та шундай кластер ташкил этиш бўйича таклифлар шакллантирилди.

Йиғилишда мазкур кластерларнинг режадаги қувватлари, инвестиция миқдори ва экспорт ҳажми бўйича маълумот берилди.

Қайд этилганидек, кластерлар томонидан қайта ишлаш, сақлаш ва қуритиш бўйича 430 минг тонна қўшимча қувватларни ишга тушириш юзасидан 96 та лойиҳа режалаштирилган. Шунингдек, 6 минг гектарда интенсив боғ ва 8 минг гектарга яқин майдонда узумзор барпо қилиш бўйича лойиҳалар ишлаб чиқилган. Жорий йилда 410 миллион долларлик маҳсулотлар экспорти мўлжалланган.

Президентимиз Қишлоқ хўжалиги

вазирлигига кластерлар фаолиятини ташкил қилиш, хорижий эксперталар хулосаси асосида экинларни самарали жойлаштириш, зарур уруғлик ва кўчатларни ҳозирдан тайёрлаш, Молия вазирлигига кластерларни айланма маблағлар билан таъминлаш бўйича топшириклар берди.

“Ўзбекозиковқатхолдинг” компанияси кластерларга янги бозорлар топиш ва экспорт қилишда доимий равишда амалий ёрдам бериб бориши кераклиги кўрсатиб ўтилди.

Йиғилишда пахтачилик кластерлари фаолиятини таомиллаштириш, пахта ва фалла етиширишда давлат режасини босқичма-босқич бекор қилиш масалалари ҳам муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари бу ҳақда жорий йил 24 январдаги Мурожаатномасида айтган эди. “Пахта ва фалла етиширишга давлат буюртмасини бекор қилиб, ушбу маҳсулотларни бозор тамойиллари асосида харид қилиш

тизимиға босқичма-босқич ўтамиз. Агар бу йўлдан бормасак, фермер ва дехқонларимиз маҳсулот етиши тиришда эркин бўлмайди, улар ўзлари кутганларидек манфаат кўрмайди, ҳокимларнинг эса иш услуби ўзгармайди”, деган эди Шавкат Мирзиёев.

минг тонна толани ишлаб чиқариш кувватига эга айрим кластерларга эса етарли микдорда ер берилмагани кескин танқидга сабаб бўлди.

Президентимиз кластерларни танлашда чукур қайта ишлаш даражаси

мерларни молиявий қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш бўйича топшириклар берилди.

Пахта ва фалла бўйича давлат режасини бекор қилиш, экинларни мажбурий жойлаштириш тартиби-

Бу – соҳада давлат аралашувини кескин камайтириш билан бирга ҳоқимларнинг режа ортидан қувиш ва мажбурий меҳнатга жалб қилиш амалиётига бутунлай чек қўяди.

Бозор тамоилларига ўтишда кластер тизими мухим омилдир. Бугунгача мамлакатимизда 73 та пахта-тўқимачилик кластери ташкил этилган, ўтган йилги пахта ҳосилининг 73 фоизи уларнинг ҳиссасига тўғри келган. Ўртacha ҳосилдорлик кластер бўлмаган ерларга нисбатан 4,1 центнерга юкори бўлиб, қўшимча 428 минг тонна пахта олинган.

Йиғилишда кластерларнинг ҳуқуқий мақомини белгилаш, уларни танлаш, фермерлар билан мұносабатларини тўғри йўлга қўйишнинг очик-ошкора механизмларини жорий этиш бўйича вазифалар белгиланди.

27 та кластерга пахта етишириш учун уларнинг қувватига нисбатан кўп ер майдони ажратилгани, 500

ва инвестициялар ҳажми, фермерлар билан ҳисоб-китоб қилишда маблаг-нинг етарлилиги асосий мезонлар бўлиши зарурлигини таъкидлади.

Кластер ташкил этилмаган пахта майдонларида фермерлар иштирокида кооперациялар фаолияти йўлга қўйиши белгиланди. Бунда ўша худудлардаги пахта тозалаш заводлари фермерларга кооперация ташкил этиш учун берилади, қўшилган қийматдан тушган даромад кооперация аъзолари – фермерлар ўртасида тақсимланади.

Кишлоқ ҳўжалиги вазирлиги ҳамда Адлия вазирлигига кластерлар ва фермерларнинг мажбуриятларини аник белгилаб, уларнинг фаолиятини тартибга солиш механизмларини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Пахта етиширишни молиялаштиришнинг амалдаги тизими кластерлар билан ишлашга мослашмагани кўрсатиб ўтилди. Шу боис кластерлар ва фер-

дан 2023 йилгача босқичма-босқич воз кечиши бўйича жорий ва келгуси йилда амалга ошириладиган тадбирлар атрофлича кўриб чиқилди.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан мутасаддилар ахборот берди.

СИФАТЛИ ҲОСИЛ – ЮҚОРИ ДАРОМАД

Иқтисодиётда фойдани кўпайтишнинг икки омили мавжуд бўлиб, биринчиси, маҳсулот таннархи ўзгармаган ҳолда унинг нархини ошириш. Иккинчиси маҳсулот нархини ўзгартирган ҳолда унинг таннархини камайтириш ҳисобланади. Қишлоқ хўжалиги ер ресурси чекланганини ҳисобга олсан, дехқон даромадини оширишнинг ягона йўли сифатли маҳсулот етиштириш ва уни энг юқори нарх таклиф этиладиган бозорларда сотишdir.

Давид Рикардонинг нисбий афзаллик назариясидан шу нарса аниқки ҳар бир соҳада ички имкониятларидан оқилюна фойдаланиш янада кўпроқ даромад қозониш ва фаровонликни оширишга хизмат қиласди.

Жадвалга эътибор қаратадиган бўлсан, етиштириладиган экин турига кўра ҳар бир гектардан қанча даромад олиш имконияти мавжудлигини кўришимиз мумкин. Бунда эътиборли жиҳати шундаки ер майдони, сув, ўғит, ишчи кучи ва бошқа ресурслар деярли фарқ қилмаган ҳолатда

ҳам тўғри экин турини танлаш билан бир неча баробар юқори даромадга эришиш мумкин. Буни халқ тилида “ернинг умрини бекор ўтказмаслик” дейишади.

Бироқ бу ҳосилдорлик кўрсаткичлари мамлакатимиз ичидаги натижалар бўлиб, айни турдаги маҳсулотларнинг бир гектардан олинадиган ҳосилдорлик даражаси хориж давлатларда бир неча баробар юқори эканлигини кўришимиз мумкин. Яъни, жадвалда берилган даромадлар кўрсаткичларини бир неча баробарга ошириш имконияти. Мамлакатимизда ҳам дехқонларимиз томонидан етиштирилаётган маҳсулотлар ҳосилдорлигини ошириш ва даромадни кўпайтириш учун албатта илгор хориж тажрибаларини ўрганиш, илмни маҳсулот етиштириш жараёнларига тадбиқ этиш ҳамда етиштирилган маҳсулотларга мос бозор топиш талаб этилади.

Фазилiddин ИБРАГИМОВ
Директор ӯринбосари

Бир йиллик қишлоқ хўжалиги маҳсулотларидан олиш мумкин бўлган ҳосилдорлик ва даромадлилик

№	Маҳсулот номи	Ҳосилдорлик (кг/га)	Маҳаллий бозорларда		Туркия бозорларида		Россия бозорларида	
			Ўртacha нархи (сум/кг)	Даромадлилик (сум/га)	Ўртacha нархи (сум/кг)	Даромадлилик (сум/га)	Ўртacha нархи (сум/кг)	Даромадлилик (сум/га)
1	Тарвуз	50 000	5 000	250 000 000	2 000	100 000 000	10 500	525 000 000
2	Қулупнай	15 000	15 000	225 000 000	16 000	240 000 000	30 000	450 000 000
3	Аччик Қалампир	45 000	5 000	225 000 000	16 000	720 000 000	7 500	337 500 000
4	Бодринг	70 000	3 000	210 000 000	3 200	224 000 000	6 000	420 000 000
5	Чеснок	80 000	2 000	160 000 000	6 400	512 000 000	15 000	1 200 000 000
6	Ошқовоқ	50 000	3 000	150 000 000	1600	80 000 000	4 500	225 000 000
7	Помидор	70 000	2 000	140 000 000	4 800	336 000 000	15 000	1 050 000 000
8	Бақлажон	60 000	2 000	120 000 000	3 200	192 000 000	7 500	450 000 000
9	Пиёз	80 000	1 500	120 000 000	3 200	256 000 000	4 500	360 000 000
10	Ловия	15 000	7 000	105 000 000	4 800	72 000 000	15 000	225 000 000
11	Қовун	20 000	5 000	100 000 000	2 400	48 000 000	15 000	300 000 000
12	Қизил лавлаги	45 000	2 000	90 000 000	1 000	45 000 000	4 500	202 500 000
13	Қанд лавлаги	40 000	2 000	80 000 000	1 000	40 000 000	4 500	180 000 000
14	Редиска	40 000	2 000	80 000 000	3 200	128 000 000	4 500	180 000 000
15	Гулкарарм	25 000	3 000	75 000 000	4 800	120 000 000	10 500	262 500 000
16	Сабзи	45 000	1 500	67 500 000	3 200	144 000 000	2 250	101 250 000
17	Қовоқ	30 000	2 000	60 000 000	3 200	96 000 000	4 500	135 000 000
18	Маккажўхори	15 000	2 500	37 500 000	2 400	36 000 000	7 500	112 500 000
19	Турп	25 000	2 000	50 000 000	1 600	40 000 000	7 500	187 500 000
20	Ширин қалампир	15 000	3 000	45 000 000	3 200	48 000 000	12 000	180 000 000
21	Карам	40 000	1 000	40 000 000	2 400	96 000 000	15 000	600 000 000
22	Шоли	7 000	5 000	35 000 000	9 600	67 200 000	10 500	73 500 000
23	Картошка	35 000	1 000	35 000 000	1 600	56 000 000	2 250	78 750 000
24	Нўхат	5 000	5 000	25 000 000	4 800	24 000 000	7 500	37 500 000
25	Шолғом	25 000	1 000	25 000 000	1 600	40 000 000	9 000	225 000 000
26	Семечка	3 000	5 000	15 000 000	4 000	12 000 000	2 250	6 750 000
27	Соя	3 000	2 000	6 000 000	4 800	14 400 000	4 500	13 500 000

“IFODA” ЗАВОДИ:

ТҮЛА ҚУВВАТДА КЕНГ ИМКОНИЯТ

Нұсқа Қызыл Нісанда

“IFODA” ЗАВОДИ: ТҮЛА ҚУВВАТДА КЕНГ ИМКОНИЯТ

2019 үйл ноябр ойининг 27 санасида “Ифода” компаниясининг Наманган вилоятида жойлашган заводи тўла қувватда ишга тушурилиши муносабати билан очилиш маросими бўлиб ўтди. Унда Республикадаги соҳа мутасаддилари, тармоқ вазирлик ва идоралар масъуллари, “Ўзагрекимёҳимоя” АЖ ва Наманган вилоят ҳокимлиги раҳбарияти, хорижий ҳамкорлар шунингдек, юртимизнинг энг илгор дехқон-у фермерлари, агрокластерлар мутахассислари ҳамда кенг жамоатчилик вакиллари иштирок этишиди.

Маросимда алоҳида тилга олинган жиҳат шу бўлдики, Президентимиз 2017 үйл Наманган вилоятига ташрифи чогида мазкур завод фаолияти билан танишиб, унинг ишлаб чиқариш қувватини янада ошириш, импорт ўрнини босувчи маҳсулотларни мазкур корхонанинг ўзида тайёрлашни ўлга кўйиш бўйича ўз тавсияларини берган эдилар. Бундан руҳланган компания жамоаси 2 үйл мобайнида корхонани илгор ускуна ҳамда энг замонавий технологиялар билан жиҳозлаб, хориж маҳсулотлари ўрнини боса оладиган, қолаверса, Европа стандартлари асосида маҳсулот тайёрлашни тўла тўйкис ўлга кўйди.

Қодирбек Мирзамахмудов – “Ifoda Agro Kímyo Hímoya” компанияси бош директори:

– Бу завод лойиҳаси биз учун бир вакълар орзу эди. Лекин шукр қиласизки, бугун шу лойиҳанинг амалга оширилганига гувоҳ бўлиб турибмиз. Бунинг учун аввало, вилоят ҳокими ва ҳудудий раҳбарлар, моҳир қурувчиларимизга қолаверса, компаниямиз ходимларига ҳам ўз миннатдорлигимни билдираман.

Бугун Қорақалпоғистондан то водийгача, кўплаб дехқон-у фермерлар “IFODA”ни ёки унинг бирор маҳсулотини билишади, танишади. Умуман, юртимиздаги деярли ҳар бир мева, ҳар бир экинда “IFODA”нинг “қўли” борлиги, бизни қувонтиради. Биз 2019 йилга келиб, Ўзбекистон-нинг 3 млн. гектардан ортиқ экин майдонидаги маҳсулотларимиз ва хизматларимизни қўллаб келяпмиз. Умид қилиб қоламиз, биз “IFODA”нинг 100 йиллигини ҳам сизлар билан биргаликда нишонлаймиз.

Албатта, кейинги мақсадларимиз ҳам бор. Энди ҳамкорларимиз – дехқон, фермер ва кластерларимизнинг экинни ўстириш, мўл ҳосилга эришишга оид билимларини оширмоқчимиз. Бунинг тасдиғи сифатида “Ифода” журналини чоп этишини бошладик ва келажакда мазкур йўналишда телеканал ташкил этиш мақсадимиз ҳам бор. Энг асосийси, бизга ишонгандарнинг ишончини домио оқлашга ҳаракат қиласиз ва ҳамкорлигимиз абадий бўлишини истаймиз.

Ишгулганлар олдида сўз олганлар ўн беш ўйлдан зиёд вақт мобайнида аграр соҳанинг ривожланиши ва фермерларнинг мўл ҳосил етишиши учун муносиб хизмат қилиб келаётган “IFODA” компанияси заводининг тўла қувват билан ишга тушуши нафакат вилоят иқтисодиёти учун, балки мамлакат қишлоқ хўжалиги истикборларини белгилашда ҳам катта омил бўлишини қрайд этишиди.

Хайрулла Бозоров – Наманган вилояти ҳокими:

– Аввало, “IFODA” заводининг янги қувватда иш бошлагани ва ушбу очилиш маросимида иштирок этётганимиз бизга фахр ҳамда гурур бағишлийди. Бу корхона Наманган вилояти кимё саноатининг ривожланишини бошлаб бергани билан ҳам тарихда қолади.

Бу ерда органик ўғитлар билан бирга суюқ ўғитлар ҳам ишлаб чиқарилмоқда ва маҳсулот турлари ошиб боряпти. Айниқса, бу маҳсулотларнинг аҳамияти ҳақида ҳар қанча гапирса арзиди. Амалда кўп кўрганмиз дехқон бирор экинни, масалан, пахтани қанча машакқат билан етиширади аммо, бир зараркунанда келиб, ҳосил (кўсак)ни бир зумда нобуд қилиб кетади. Бундай вазиятда ҳеч нарса қилолмаслик эса – энг оғир ҳолат...

Мана қарангки, бугунга келиб гербицид, пестицид, фунгицид ёки суюқ ўғитлар ўзимизда ишлаб чиқарилаётган экан, кўнглинимиз тўқ. Энг мухими, бугун қишлоқ хўжалигимизда янги қадам ташлашга, катта ҳосилдорликни яратишга имкон берувчи ажойиб завод пайдо бўлди.

Яна бир жиҳати, – “IFODA” компаниясида профессионал жамоа йиғилгани, уларнинг иш услуби, билими, мумомлости мени лол қолдиради. Мана шундай ишлаб чиқарувчилар кўпайишини хоҳлаймиз.

Ражаббай Очилов – “Ўзагрокимёҳимоя” АЖ раиси ўринбосари:

– Бу заводда олимлар, Ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институти профессорлари препаратларни замонавий лабораторияда текширудан ўтказишмоқда. Мана шундай синовлардан ўтган, маҳаллий шароитимизга мослаб ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлардан фермерларимиз, миришкорларимиз фойдаланишмоқда. Улар бунинг самарасини ўз кўзлари билан кўришяпти. Ўйлайманки, бу корхона аввало, қишлоқ хўжалиги соҳасига, унга тегишли ҳар бир инсонга кўмакчи бўла олади. Энг муҳими маҳсулотларни ўз вақтида ва меъерида қўллаш лозим, шунда асл фойдасини беради. Нотўғри қўллаб ёки меъерида ишлатмасдан "таъсир қилмади, ёрдам бермади" дейиш керак эмас. Ишончим комилки, ҳар қандай мураккаб вазиятлarda ҳам "IFODA"нинг малакали агрономлари деҳқон ва фемерларга кимёвий воситани, уни қўллаш тартибини ва меъерини тўғри кўрсата олади. Чунки, улар ҳам хорижий ҳам маҳаллий тажрибани ўрганиб келишмоқда. Ният қиласанки, корхона жаҳонга машҳур компаниялар қаторида бўлсин.

Лола Муротова – Ўзбекистон Қаҳрамони, фермер:

– "IFODA" компанияси мутахассисларини қаранг! Ўзлари далаларимизга бориб, зарарланиш микдорларини кўриб, "экиннингизга ундай ишловлар килишимиз керак, зудлик билан бунга қарши курашишимиз зарур бўлади", дейди. Буларни ишлаб чиқараётган биостимуляторлари, органик ўғитлари сиз-у, бизнинг ҳамёнбобимиз. Ана шуларнинг ёрдами билан режамиздан ошириб, давлатга қўшимча 200 тонна пахта сотдик.

Фан ва ишлаб чиқаришнинг амалий ўйгунилигини ўзида намоён этган ва янги босқичда, тўла қувватда иш бошлаган ушбу замонавий заводнинг очилиш маросимида рамзий лента кесилгач, меҳмонлар гурухларга бўлинган ҳолда корхона ишлаб чиқариш мажмуини кўздан кечиришди.

Дастлаб корхонанинг ихтисослашган лабораторияси кўздан кечирилди. Бу ерда маҳсулотларининг сифати назорат қилиб борилади. Ушбу лабораторияда препаратлар намуналарининг кимёвий элементлар таркиби синковлик билан таҳлил қилиниб, унинг белгиланган норма ва таркибга қанчалик мослиги, хусусан, модда ва компонентларнинг етарли миқдорда экани таҳлил қилинади.

Дилшод Долимжонов – фермер хўжалик раҳбари (Андижон):

– Авваллари ғалладан гектарига 50-55 центнердан ҳосил олган бўлсақ, "IFODA" билан ҳамкорлик қилаётганимиздан буён 80 центнергача ҳосил оляпмиз. Шунингдек, "ўргимчаккан", "кўсак қурти" ҳам бизга катта зиён келтирар эди. Аммо "IFODA" агрономлари билан зарур препаратларни қўлладик, ишлов бердик ва пахтамизда уларнинг хавфи умуман кўринмади. Натижада, пахта режасини 120 фоизга бажардик. Худо хоҳласа, уларга ишончимиз катта ва бирга ишлашда давом этамиз.

Исройл Ҳамроев – кластер раҳбари (Сурхондарё):

– Бир йилдан бери Ифода компанияси билан ишлаб келяпмиз. Тўғрисини айтишим керак, бу мавсумдаги ҳосилимиз ростдан ҳам анча яхши бўлди. Худо хоҳласа, компания билан ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш ниятимиз бор. Энди компания ҳақида гап кетар экан, бизга энг маъқул бўлган тарафларидан бири-бу компаниянинг агрономлари. Чунки далама-дала юриб муаммоларни аниқлашда, турли қасаллик ва зараркундаларга қарши курашиш чораларини кўришда ўз тажрибалари билан яқиндан ёрдам бериб келмоқда. Албатта, биз бундан ҳурсандмиз. Айниқса, мана "IFODA" компаниясининг вилоятимиз агрономи Гулсара опа, жуда жонкуяр ва тажрибали мутахассис. Ҳар қандай вазиятда ҳам чақирсан, келиб фермерларга керакли маслаҳатларини беришни ҳеч канда қилмайдиган инсон. Бунинг учун ўз миннатдарчилигимни билдираман. Насиб қилса, "IFODA" билан катта-катта ютуқларга эришамиз деб ўйлайман.

Абдумавлон Убайдуллаев – кластер раҳбари (Сирдарё):

– Мен бир неча йиллардан бўён “IFODA” билан ҳамкорлик қиласман. Кампания агрономларининг маслаҳати ва қўмаги бор экан, ҳосилимдан кўнглим тўқ. Масалан, “Энтовант” препарати шу йил менга жуда қўл келди, фойдасини яққол сездим. Бутун сирдарёлик фермерлар номидан бу корхона фаолиятига ривож ва равнақ тилаб қоламан.

Азиз ҚУРБОНОВ “Навбаҳор Текстил” кластерининг**бош агрономи (Навоий):**

– Бу компаниянинг “Бирғалиқда етиширамиз” деган олтин қоидаси бор. Бизга жудаям маъқул. Негаки, қишлоқ хўжалиги соҳасида юкори ҳосил олиш фактат кетмон кўтариб далага кириш дегани эмас-да. Яхши мутахассис, тажрибали агрономлар албатта керак. Бундан ташқари бу компаниянинг маҳсулотларини жуда яхши биламиз. Мисол учун, ўтган йили ғалла майдонларида шудгордан бошлаб, то буғдои бошоқ туғиб, етилгунгача бўлган даврда компаниянинг ҳар хил озиқлантирувчи, касалликлар ва зараркунандаларга қарши препаратларини мунтазам бериб борганимиз. Натижада эса, 90 центнердан ортиқ ҳосил олғанмиз.

Равшонбек Шарофиддинов – фермер хўжалик раҳбари (Наманган):

– Бу йил бизнинг ҳудуддаги ғалла майдонларига занг касаллиги тушмади. Чунки, мен ва атофимдаги фермерлар “IFODA”нинг маҳсулотларидан тўғри ва самарали фойдаландик. Шу ўринда, барча фермерларни “Ифода” билан ҳамкорликка чорлайман. “IFODA” билан биргаликда етиширамиз

Айтиш керакки, “IFODA” компанияси фаолияти бевосита аграр сектор субъектлари учун зарур ҳамда экологик хавфсиз бўлган воситаларни ишлаб чиқаришга ихтинослашган. Ўз олдига дунё бозорида муносиб ўрин эгаллаш каби улкан мақсадларни қўйган корхона 22 йил мобайнида муваффақият ва ривожланиши йўлидан бориб, бугунги кунда мамлакатимизнинг етакчи агрокимё маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларидан бирига айланди.

Шерали ҚЎЧҚОРОВ

Birgalikda yetishtiramiz!
Вырастим вместе!
We grow together!

Бу корхона Наманганимиз тарихида қолади

Хайрулла БОЗОРОВ,
Наманган вилояти ҳокими

ҮЗАРО ҲАМКОРЛИК – МУВАФФАКИЯТ ГАРОВИ

"Ифода" компанияси мутахассислари бугунги кунда қишлоқ хұжалигіда мавжуд мұаммо ва камчиликтер, ҳосилга салбай тәсір күрсатувчи омиллар ва уларнинг олдини олиш, ҳосилдорликни янада ошириш, маҳсулоттарни сифатли қилиш бүйича тадрижий изланишлар олиб бормоқда. Бу борада туркиялық мутахассислар билан қатор илмий амалий тажрибалар үтказилмоқда. Қолаверса, Хитой, Германия каби йирик хорижий давлатлар билан яқын ҳамкорлик йүлга қүйилған.

Фарғона вилоятида ҳудуддаги ҳамкор фермерлар, дәхқон ва қишлоқ хұжалиғи мутахассислари, ҳокимлик вакиллари, етакчи агроном ҳамда хорижлик мутахассислар иштирокида илмий - амалий семинар ташкил этилди. Үнда "IFODA" компанияси томонидан ишлаб чиқарылған маҳсулоттар ва уларнинг самараси, жорий йилда әршилған ютуқлар, янгилілілар, замонавий техника ва технологиялар ҳамда уларни қишлоқ хұжалигіда құллаш амалиеті бүйича батағсил фирмалар алмашилди.

Тадбирда иштирок этган "IFODA" компанияси директори йүринбосары Фазлиддин Ибрағимов сүнгги пайларда қишлоқ хұжалиги әкінларыда йилдан-йилға түрлі хил касаллік ва ҳашоротлар күпайыш тенденцияси, бу хавфларнинг үз вақтида олди олинmasa ҳосилга талайгина зарар етказиши түғрисида тұхталды. Шүнніңдек, бу борада компания билан яқын ҳамкорликда иш юритиб келаётган фермерлар тажрибаси хусусида ҳам айтиб ўтди.

Семинар давомида боғдорчилік мавзусига алохіда үргу берилди. Хусусан, меваларни етиштириш, уларда күп учрайдиган касаллік ва заараркүндалар ҳамда уларни бартараф қилишга қаратылған профилактика тадбирлар ҳақида мәлумот берилди. Айтиш керак, боғдорчилікта ҳосилни ошириш билан бир қаторда, меваннинг

сифатли бўлиши, үнинг харидорбоп, айниқса, экспортбоп бўлишида кимёвий ишловлар жуда ҳам мұхим ахамият касб этади.

Үзаро мәнбаатли мулоқатлар конкрет савол-жавобларга, мунозара ва маслаҳатларга бой бўлди. Тадбир сўнгиди амалий күргазма ташкил этилиб, йиғилғанлар компания маҳсулотлари ва Туркиядан келтирилған замонавий техника анжомлари билан яқиндан танишишди.

AGROFOS Ekstra 60%

**Сўрувчи ва кемиравчи зараркунандаларга қарши
қўлланиладиган самарали инсектоакарицид!**

Қўлланиши:

Таркибида циперметрин миқдори 10 фоизга оширилган юқори самарали, кенг таъсир доирасига эга бўлган инсектоакарицид. Цикадалар, шира, трипс, зарарли хасва, шилликкүрт, олма курти, баргўрар куртлар, ўргимчаккан, фовакловчи пашша, намат канаси, куялар, тут парвонаси, фитономус ва бошқа бир қатор зараркунандаларга қарши юқори самаралидир.

Қўлланилгандан кейин узоқ муддат ўз таъсир кучини сақлаб туради, бу эса ўз навбатида қарши кураш, яъни пуркаш сонини қисқартиради.

Таъсир қилиш кўлами кенг, яъни кўп турдаги зараркунандаларга қарши яхши самара беради.

Таъсир этувчи моддаси:
циперметрин
10% + хлорпирифос 50 %
Препарат шакли:
эмulsionия концентрати
Хавфлилик даражаси:
III-синфга оид (ўртача хавфли)

БОЁВУТДА АМАЛИЙ СЕМИНАР ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Ўтган йили эрта баҳордан иқлим шароитининг ноқулай келиши, ёғингарчиликнинг кўпайиши ва бунинг натижасида касаллик ҳамда зараркунандаларнинг авж олиши дехқон ва фермерларимиз учун анча мураккабликларни тұғдирған эди. Бироқ шунга қарамай тиним билмас миришкорларимиз керакли агротехник тадбирларни ўз вақтида ва сифатли олиб бориш, кимёвий препаратларни меъёрида, оптималь муддатларда қўллаш орқалигина ҳосилни беталофат йигиб олишга эришилган эди. Аммо бу мавсумда ҳам ҳар қандай об-ҳаво шаритига тайёр туришимиз керак.

Шу мақсадда "IFODA" компаниясининг малакали мутахассислари томонидан Сирдарё вилояти Боёвут туманида дехқон ва фермерлар учун "2020 йилда ғалла ва ғўза ўсимлигини ҳимоя қилиш, ўғитлаш ишларини самарали ташкил этиш" мавзусида амалий семинар ўтказилди. Унда 180 нафарга яқин тумандаги фермер хўжалиги раҳбарлари, агроном ва қишлоқ хўжалиги мутахассислари иштирок этилди.

Учрашувда таъкидланганидек, ғалла парваришида ўз вақтида профилактик чораларни кўриш, касаллик ва зараркунандаларга қарши самарали ку-

рашиш, шунингдек, озиқлантирувчи ўғитларни меъёрида ҳамда вақтида

бериш, қолаверса, ғалла майдонларини бегона ўтлардан ҳимоя қилиш кўзланган мўл-ҳосил этиширишнинг гаровидир. Бундан ташқари ғўзани экишдан аввал дорилаш, үниб чиққандан сўнг илк кунларданоқ парваришига жиддий эътибор қаратиш зарурлиги айтилди.

Семинар давомида "IFODA" компанияси мутахассислари турли зарарли ҳашоротлар, касаллик ва бегона ўт турлари, уларга қарши курашибি чора-тадбирлари, компанияда ишлаб чиқарилаётган препаратларнинг хусусиятлари, қўллаш тартиби ҳамда уларнинг қишлоқ хўжалиги экинлари учун фойдали жиҳатлари, шунингдек, шу кунга қадар фермерлар билан биргаликда этишириб эришган ютуклари ҳақида атроф-лича гапириб ўтдилар.

– Компаниямиз 20 йилдан ортиқ вақт мобайнида ўсимликларни ҳимоя қилиш билан шуғулланади, – дейди мутахассис Дониёрбек Муллабоев. – Шу вақт оралиғида кўплаб натижаларга эришдик. Паҳтадан 60 центнер, ғалладан 100 центнергача ҳосил олган фермерларни биламиз. Улар доимий равишда биз билан ҳамкорлик қилиб, тавсия ва маслаҳатларимизга амал қилиб келмоқда.

Тадбир сўнгидаги фермерлар ўзларини қизиқтирган саволларига жавоб олишиди.

“IFODA” ПРЕПАРАТЛАРИ ХАЛҚАРО ЯРМАРКАДА

2019 йилнинг 11-13 декабр кунлари Тошкент шаҳридаги “Ёшлар ижодиёт маркази”да Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ташаббуси билан илк маротаба “Халқаро савдо ярмаркаси” ташкил этилди. Унда 50 дан ортиқ турли корхона ва ишлаб чиқарувчи ташкилотлар ўзларининг маҳсулотлари билан иштирок этилди.

Таъкидлаш керакки, мазкур ярмаркани ташкил этишдан мақсад - 2020 йилда қишлоқ хўжалиги экинларини зараркунанда, касаллик ва бегона ўтларга қарши курашиб учун кимёвий ва биологик воситалар захирасини яратиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчиларга кимёвий ва биологик воситаларни етказиб беришда бозор муносабатларини кенг жорий этиш, шаффофликни таъминлаш ва соғлом рақобатни йўлга қўйишдан иборат. Албатта, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, уни турли ташки салбий омиллардан ҳимоя қилишда кимёвий воситалар ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Тадбирда “IFODA” компаниясининг жамоаси ҳам ўз маҳсулотлари билан қатнашди. Агрономлар фермер ва дехқонларга кимёвий ҳамда биологик воситаларнинг қишлоқ хўжалигига тутган ўрни, фойдали ва аҳамиятли томонлари ҳамда шу пайтгача компания билан ҳамкорлик қилиб, юкори ҳосил олиб келаётган дехқон-умиришкорлар эришаётган натижалар ҳақида батафсил маълумот бериб ўтилди.

Тадбир сўнгидаги қўплаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилари билан ҳамкорлик борасида ўзаро манбаатли шартномалар имзоланди. Ҳаттоқи Эрон давлатидан келган ишбилармонлар ҳам “IFODA” препаратларига катта қизиқиш билдириб, ҳамкорлик борасида ўзаро музокараларда қатнашдилар.

ENTOXLOROK 85%

Милдью, антракнозда бошқа касалликларга
қарши самарали фунгицид!

Birgalikda yetishtiramiz!
Вырастим вместе!
We grow together!

Құлланиши:

Текканды таъсир этувчи юқори самарали фунгицид бўлиб, қўлланилгандан кейин ўсимликларнинг поя, барг ва меваларини касалликлардан узоқ вақт ишончли ҳимоя қиласи. Мильдю, антракноз, переноспориоз, фитофтороз, кладоспориоз, альтернариоз, макроспориоз, калмараз касалликларига қарши қўлланилади.

Таъсир этувчи мөддаси: Миснинг хлорли оксиди 85%

Препарат шакли: намланувчи кукун

Хавфлилик даражаси III-синфга оид (ўртacha хавфли бирикма)

📞 (+998 78) 147-05-00

🌐 www.ifoda.uz

✉️ [@ifodaagroconsulting](https://www.instagram.com@ifodaagroconsulting)

ЛАБОРАТОРИЯ ТАЖРИБАСИДАН ДАЛАДАГИ ҲОСИЛГАЧА...

Хар бир соҳанинг ривожида илмий ёндашувнинг аҳамияти юқори. Дон ва дуккакли экинлар илмий тадқиқот институти Қашқадарё филиалида ғалла ҳосилдорлигини кўпайтириш, сифатли ва баракали мўл-ҳосил етиштиришга қаратилган илмий-амалий тадқиқотлар самарали олиб борилмоқда. Хусусан, ИФО СЕЕД ва ВЛ-77 препаратларининг экин турларида қўллаш самараси лаборатория шароитида ўрганилди. Бунинг учун маҳсус тувакларга ўсимлик уруғи дорилаб ва дориланмасдан, яъни, назорат учун экилди. Мутахассисларниг таъкидлашича, улар ўртасидаги илк самара ўсимликнинг ўсиш жараёнида сезилган. Дастребаки 10 кунлик натижаларига кўра, ниҳоллар бўйидаги фарқ 3 см бўлса, 25 кунликда бу рақам 8 смни ташкил этган.

Эрали НОРБЕКОВ

Акбар АБДУАЗИМОВ, Дон ва дуккакли экинлар илмий тадқиқот институти илмий котиби:

– Бу тажрибада элита уруғлардан фойдаландик. Айтиш керак, уруғнинг унувчанлигида үнчалик ҳам катта фарқ сезилмади. Лекин ўсиш тезлиги ва энергиясида бу яққол на-моён бўлди. Шунингдек, дорилаб

экилган тувакдаги ўсимлик илдизи назоратдагига нисбатан яхши ривожланган. Бундан ташқари, назоратдаги ўсимликнинг ҳар 10 тасининг иккитаси қўшимча туплаган бўлса, тажриба тувакчаларидаги ниҳолларнинг эса, ўнтасидан 9 таси қўшимча туп чиқарди.

Демак, ИФО СЕЕД билан дориланганда, ўсимлик илдизи бақувват бўлиши, ўсиш энергиясининг ошиши ва тупланиши яхшиланиши амалда исботланди. Бу эса ўз навбатида, ниҳолларнинг қишига чидамли бўлиб кириб, уларда турли касаллик ва бошқа салбий омилларга қарши

курашувчанлик қобилияти шаклланишига хизмат қилади. Бундан ташқари, буғдои униб чиққандан сўнг озуқага бўлган эҳтиёжи ортади. Лаборатория шароитида буни аниқлаш учун хлорофиллар миқдорини ўлчаб олиш лозим.

Хлорофиллар миқдорини аниқлашда бизга ўсимликнинг 10 та намунаси керак бўлади. Тадқиқотлар учун ҳар бир ўсимликнинг учта нуктасидан анализ олинади. Шундагина натижага аниқ чиқиши мумкин. Дарвоқе, мазкур маҳсус мослама ҳар бир нуктадан олинган анализнинг ўртача миқдорини чиқариб беради. Агар умумий кўрсаткич 40 дан паст бўлса, демак ўсимлик озуқага талабчан ҳисобланади.

Умуман, ўтган мавсумда институт мутахассислари турли навдаги буғдои уруғини экиб, тажриба ва назорат шаклидаги дала майдонларини ташкил этишди. Бу ерда қисқа ротацияли алмашлаб экиш, донни мақбул муддатларда ерга қадаш, шунингдек, маҳаллий ўғит ва бошқа кимёвий воситаларни қўллаш ёрдамида синовлар ўтказилди. 2020 йил ҳосили учун синов майдониларда кузги буғдоининг тизмалари синовдан ўтказилди. Асосан, селекция жараёнида

ўрганилаётган тизмаларни олимлар Республикализнинг жанубий минтақалари учун иссиқлик ва қурғочиликка чидамли навларни яратишига, шу билан биргаликда суғориладиган майдонлар учун сариқ занг касаллигига чидамли навлар яратишида қўлладилар. Бундан ташқари 11 гектар майдонда ушбу даргоҳда кашф этилган навларнинг уруғчилиги билан шуғулланилади. Институт аҳлининг асосий мақсадлардан бири - бошокли ва дуккакли экинларнинг агротехнология-

сини такомиллаштириш орқали экинларнинг экиш меъёри ва муддатлари, озуқага бўлган талабларини ўрганишдан иборат.

Институт жамоаси ўз тажрибаларида "Ифода" компаниясининг препаратларидан кенг фойдаланади. Майдоннинг маълум бир қисмида уруғлик дон ИФО СЕЕД препарати билан дорилаб экилган эди. Галдаги вазифа эса, бўйлаб қолган ниҳолларни озиқлантириш мақсадида ИФО-ПЗН ва АН-КАСУПЕР каби кимёвий воситаларни қўллашдан иборат.

Мутахассисларниг фикрича, буғдои ўсимлиги тупроққа бериладиган ўғитнинг атиги 28 фоизини ўзлаштирадар экан. Аммо суспензия баргдан берилганда эса бу кўрсаткич 70 фоиздан ошади. Демак, экин учун керакли озуқаларни барг орқали узатиш анча самаралидир.

ПАХТАЧИННИГ ПАХТАСИ – 60 ЦЕНТНЕР ТЕПАСИ

Эрали НОРБЕКОВ

Самарқанд вилояти Пахтачи туманиннаги "Хўжайли" фермер хўжалиги 2018 йилда пахтадан 37 центнер ҳосил олган. Ўтган йилги об-ҳавонинг ўта нокулай келиши эса ана шу ҳосилни ҳам сўрқ остида қолдираётганди. Бундай шароитда натижанинг қандай бўлишини тасаввур қилиш қийин эмас. Демак, бир иложисини топмаса бўлмайди. Ахир, дехқоннинг қора қозони-ю, фарзандларининг ризқи бу...

Аслида бугун тақдирингни фалак билан заминнинг ихтиёрига боғлаб қўйиш учнчалик ҳам тўғри эмас. Айтишадику, замон сенга боқмаса сен замонга боқ! "Хўжайли" фермер хўжалиги аъзолари ҳам

мавжуд вазиятни тўғри тушунган ҳолда, "IFODA" компаниясининг тажрибали агрономи Раҳимжон Жўраевга маслаҳат солишиди. Қишлоқ жой эмасми, гап тез тарқайди. Компания препаратларини қўллаб ҳосилни икки, уч ҳисса ошираётган қўшни дадлагиларнинг хабари бу ерга ҳам етиб келганди. Лекин шунда ҳам дехқонлар аввалига фақат 8 гектарлик майдондагина тажриба сифатида синаб қўришга қарор қилишиди.

Раҳимжон ЖЎРАЕВ, агроном

— Дастреб пахта майдонларини кўздан кечирдик, ғўза ниҳолларида анчагина камчиликлар аниқланди. Биринчи навбатда ғўзани 3–4 чимбарг

чиқарганда фосфор етишмаслиги баргларидан кўриниб турарди. Буни бартараф қилиш мақсадида биринчи бўлиб ИФО ПЗН препаратини гектарига 2 литр миқдорда қўлладик. Яна азотга бўлган талабни қондириш учун ИФО УАН-32 препарати билан 2 литр миқдорида ишлов бердик. Натижада экинларнинг ривожи тезлашди. Кейинги жараёнда қўлланилган препарат — ЭНТОМИКРО кимёвий ўғити бўлди. Ғўзани шоналаш даври келиб қолганда эса, ПОТЕКС препаратини қўлладик ва ғўза яхши ривожланиб кассалликларга бардошлилиги ошди.

Далада турли зараркунанда ва ҳашоротларга ҳам қарши самарали курашилган. Хусусан, ЭНТОЛУЧО 300 граммдан ва ёзниг жазирама исигида ниҳолларнинг стресс ҳолатига тушиб қолмаслиги учун гектар хисобига ярим литрдан ВЛ-77 препаратлари билан ишлов берилган. Натижада ғўза яхши гуллаб, ривожланишига анча далда бўлди. Пахталар айни пишадиган даврга кел-

гандан сўнгги тадбирлар ўтказилди. Ҳосилнинг тош босадиган бўлиши ва тезроқ очилишини таъминлаш мақсадида 2 литрдан ИФО КАЛИФОС ва 1 литрдан ИФО АМИНОМАКС препаратлари берилди. Хўш сизнингча, якунда хўжалик дехқонлари қанча ҳосил териб олишиди деб ўйлайсиз?

2018 йилги хирмонни яна бир бор ёдингизга соламиз: 37 центнер. 2019 йилда эса ўша даладан, ўшанча меҳнаткаш билан оз эмас, кўп эмас, нақд 61 центнер пахта ҳосили олинди. Йил бошида ноchor аҳволда қолган фермер хўжалигининг ушбу ютуғига ўз ҳиссасини қўшгани учун агроном Раҳимжон Жўраевга "IFODA" компанияси томонидан 5 миллион сўм пул мукофоти топширилди. Мана сизга "Биргаликда етиширамиз" шиорининг амалий натижаси!

IFODA АГРАР СОҲАГА ИННОВАЦИЯЛАР КИРИТИШ БИЛАН МАШГУЛ

"Ifoda Agro Kimyo Hımoyu" МЧЖ жаҳон бўйлаб ривожланиб бораётган янги техника ва технологияларни ўзида жорий қилиб бориш мақсади билан халқаро кўргазмаларда қатнашишдан ташқари давлат ташкилотларига ташриф буориш ва билим-тажриба алмашишини ҳам йўлга қўйган.

"Ifoda Agro Kimyo Hımoyu" кампанияси бош директори Қодирбек Мирзамаҳмудов бошчилигидаги бир гурӯх вакиллар Туркияning Анталия шаҳрида ташкил этилган халқаро GROWTECH кўргазмасига бориб, турли мамлакатлардан келган компаниялар билан танишиб уларнинг вакиллари билан учрашишди. Томчилаб суюриш, ўсимликнинг ҳимоявий воситалари, асбоб-ускуналар, компьютерлаштирилган огоҳлантириш тизими ишлаб чиқарувчи фирмалар билан ҳамкорлик шартномалари тузилди ва уларни Ўзбекистонга таклиф қилинди.

Бош директор Ifoda журнали учун берган интервьюсида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: "Компаниямиз турли ўлкалардаги халқаро кўргазмаларни кузатиб бормоқда. Фақат бизнинг соҳага оид бўлган маҳсулотлар эмас, Ўзбекистон қишлоқ ҳўжалиги учун ҳар томонлама фойда келтириши кўзда тутилган янги технологияларга ҳам қизиқиш билдириб, уларни юртимизга олиб келиш устида ишляпмиз. Дехқонларимиз бу қулалийк ва янгиликлардан фойдаланишини истаймиз.

Чунки бу инновациялар жаҳон стандартига мос маҳсулот ишлаб чиқарилишига ижобий таъсир кўрсатади, айни вақтда дехқонларимиз оз харат жорий қилиб кўпроқ даромад олишлари учун имкон яратилади".

ФАРБИЙ АКДЕНИЗ АГРАР ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (БАТЕМ)

Ifoda компанияси бош директори Қодирбек Мирзамаҳмудов Анталиядаги GROWTECH кўргазмасида иштирок этар экан, Туркия қишлоқ ҳўжалиги вазирилигига қарашли Фарбий Акдениз аграр тадқиқотлар маркази — БАТЕМ(Анталия)га борди. Институт директори Доктор Абдуллаҳ Унлу Ўзбекистоннинг йирик ва муҳим компанияларидан бири "IFODA" билан кўришгани уни жуда мамнун қилганини айтди. Dr. Абдуллаҳ Унлу: "Институтимизда лимонария, бодорчилик ва тропик мевалар устида тадқиқотлар ўтказиб борамиз. Ўзбекистон бизга яқин, ўз ватанимиздек азиз бир ўлка. У ернинг қишлоқ ҳўжалиги ва дехқонларига кўмакчи ва дастак бўлишни истаймиз. Бизнинг муассасамиз бу борада ҳар қандай ҳамкорликка тайёр".

ИССИҚХОНАЛАРДА ФЕРОМОННИНГ ФОЙДАСИ

Иссиқхоналарда учрайдиган түрли зараркунанда ва ҳашоротларга қарши курашишда кимёвий воситалар доим ҳам яхши самара беравермайды. Ишлов берилгандар күшандаларнинг маълум фоизини йўқ қилса, қолган қисми яна ўзидан кўпайиб ҳосилга зарар бераверади. Бундай пайтларда сўнги кунларда кенг қўлланилаётган феромон-тутқичлар жуда самарали восита ҳисобланади. Маълумотларга кўра, зараркундандаларга қарши ўз вақтида кўрашилмагани оқибатида 60-80 ва ҳатто 100 фоизгача ҳосил нобуд бўлиши мумкин экан. Қуйида эса, феромон-тутқичларнинг афзалликлари, қўллаш тартиби ва хусусиятлари тўғрисида тажрибали турк мутахассиси, "IFODA" компанияси билан биргаликда ҳамкорлик қилиб келаётган етакчи агроном Женгиз Ялчиннинг тавсия ҳамда маслаҳатларини келтирамиз.

тузоқ ва стикерлар.

Дельта тузоқлари асосан, помидор куяси, яъни "тута абсолюта" ва ҳар хил зарарли капалакларга қарши қўлланилади. Бундай монитор тузоқлари гектарига 4-5 дона қўйилади ва унга тушган капалаклар сони мунтазам равишда назорат қилинади. Агар тузоқка тушган капалакларнинг сони 4-5 тадән ошса, 7-8 кун ичидаги

тарқалиши ҳақида огоҳлантириш бераб, кимёвий ишлов ўтказиш муддатларини белгилаш учун қўлланилади. Ҳар бир зараркунанда учун алоҳида маҳсус феромон капсуласини ишлатиш тавсия этилади.

Дельта тузоқлари мониторинг мақсадларидаги қўлланилса, зараркунан-

даларга қарши курашиш учун сувли тузоқлар ишлатилади. Бундай тузоқларга сув ҳамда бироз ёғ солинади. Сувли тузоқлар гектарига 50 донадан қўлланилади. Бунинг натижасида экинларда кимёвий ишлов сони кескин пасаяди ёки умуман ўтказилмаслиги ҳам мумкин. Сувли тузоқлардан ҳам очик, ҳам ёпиқ майдонларда фойдаланса бўлади. Сувли

Женгиз Ялчин, агроном:

– Феромонларнинг афзалликлари шундаки, улар кимёвий модда ҳисобланмайди. Яъни, инсон саломатлиги ва атроф-муҳит учун ҳеч қандай зиёни йўқ бўлиб, органик маҳсулот этиштириш учун жуда қулайдир.

Феромон тузоқлар дехқон ва фермерлар учун ҳам иқтисодий, ҳам самара жиҳатдан яхши фойда беради. Уларни қўллаганда, кимёвий ишловларни камроқ ўтказишга ва юқори самарадорликка эришишга ёрдам беради. Шу ўринда айтиш керак, феромон тузоқларнинг ҳам бир нечта турлари мавжуд. Масалан, дельта тузоқ, сувли

кимёвий ишлов бериш лозим бўлади. Эътиборли томони, феромон капсулаларининг ишлашини яхши билиб олиш керак. Чунки бу капсулаларнинг ишлаш муддати 30-40 кун бўлиб, ушбу муддат поёнида капсулалар алмаштирилиши лозим.

Яна бир жиҳати, тузоқлар доимий назоратни талаб этади. Мана бу тузоқни кузатганимизда жуда кўп миқдорда "тута абсолюта" капалаги тутилганлигини кўришимиз мумкин. Демак, ушбу иссиқхонада дарҳол кимёвий ишлов тадбирлари ўтказилиши керак. Кўриб турганингиздек, ушбу монитор тузоқларининг в

тузоқларни мунтазам назорат қилиб, тушган капалаклардан тозалаб туршиш лозим.

IFODA компанияси томонидан иссиқхоналарда қўлланилаётган воситалардан яна бири – стикерлардир. Улар икки томонлами елимли ёпиштиргичлар бўлиб, улар оқ пашша ва бошқа пашшасимон зараркунданаларни тутиш учун қўлланилади. Мазкур стикерлар ҳам жуда самарали восита ҳисобланниб, буларда феромон капсулалари қўлланилмайди. Стикерлар пашшалар билан тўлганида, бошқасига алмаштирилади. Уларни қўллашда ҳам гектарига маълум миқдорлар белгиланган. Бунда рангларнинг

аҳамияти юқори бўлиб, масалан, са-риқ рангли стикерлар "тута абсолюта" зараркунандасини тутишга жуда қу-лай. Демак, ҳар бир күшандани жалб қилиш учун мос бўлган ранглар тән-лаб олинади.

Умуман олганда, барча феромонларни очик ва ёпиқ майдонларда қўлласа бўлади. Шунингдек, намлиқ, иссиқ-лик, ёғингарчилик ва бошқа омил-ларга ўта чидамли.

Мазкур феромон-тұтқичларни "IFODA" компаниясининг Республика бўйлаб фаолият кўрсатаётган барча филиалларидан топишингиз мумкин. Ҳудудлардаги агрономлар уларни қўллаш тартиби ва бошқа керакли тавсиялар бўйича батафсил маълу-мотлар беришга тайёр.

КҮЧАТ ЭКИШДА НИМАЛАРГА ЭЪТИБОР БЕРИШ КЕРАК?

“Дарахт экиш учун энг яхши вақт 20 йил олдин келган эди. Иккинчи энг яхши вақт эса ҳозир”

Хитой халқ мақоли

Күчатни ерга қадагандан сўнг яхши парвариш, сифатли агротехника мұхим, аммо уни экаётганда ҳам эътибор қаратиш лозим бўлган шундай жиҳатлар борки, бу соғлом дарахт, сифатли мева ва турли касалликлардан йироқ дарахт бўйлиб етишишини таъминлайди. Кўпгина дарахтларнинг парваришларга қарамай, эрта қуриши ҳамда ривожланмай қолишининг аосий омили ҳам айнан шунда. Хўш, экишдан олдин нималарга аҳамият беришимиш керак?

**Алишер МАМАТВАЛИЕВ,
етакчи агроном:**

– Дарахт экишдан олдин бир нечта

амалларни бажариш керак бўлади. Дастреб, улардаги заараланган илдизлар кесиб ташланади. Чунки бу илдизлар орқали турли касаллик ва бошқа салбий омилларнинг таъсир

этиш эҳтимоли вужудга келади. Даражатда табиатан, ўз ўзини тиклаш хусусияти бор. Шунинг учун кесилган илдиз ўрнида тез орада янгиси ҳосил бўлади. Навбатдаги эътибор қаратишмиз лозим бўлган жиҳат шундаки, ерга қадаладиган нихолда ортиқча бўлган, яъни, биз уни “ёввойи новда” деймиз, ўшалар олиб ташланади. Бу амалиёт берилган озуканинг навда танасига сингиши, шунингдек, унинг тезроқ ўзини тутиб олишига ёрдам беради. Кесиш ишларининг сўнгида, кўчатнинг бўйини қисқартирамиз. Бунда данакли дарахт бўлса 50, уруғли дарахт бўлса одатда 60 см қилиб кесиб олинади.

Бундан ташқари экишдан олдинги ўғитлаш ишларининг мұхимлигини ҳам таъкидлаш даркор. Унга кўра, ВЛ-77 препаратидан 10 литр сувга

30-40 г миқдорида солиб яхшилаб аралаштирилади ва кўчат томири ботириб олинади. Шунингдек, экилгандан сўнг ҳам тупроққа қуйилса яхши самара беради. Уй шароитида эса, гўнг

ва тупроқдан суюқ аралашма ҳосил қилиниб, худди шундай дарахт илдизи ботириб олинади. Бу тадбир кўчатнинг то ўзини тиклаб олгунгача бўлган жараёнда ривожланишига ёрдам беради.

Баъзилар кўчат экиш жараёнида илдиз атрофини тупроқ солингандан сўнг оёқ билан босиб қўйишади. Бу нотўри. Чунки оёқ билан босилгач тупроқ зичлашади ва унинг орасида ҳаво қолиб кетиш эҳтимоли бор. Чуқурга солинган тупроқ майин бўлмаганлиги учун сув қўйилгач у бир текис сувда эриб, ўз оғирлиги таъсирида ўтиради ва барча ҳавони чиқазиб, илдиз атрофини бир текис тупроқ билан зичлаб олади.

ENTOLUCHO 20%

Шира, трипс ва бошқа зааркунандаларга
қарши құлланиладиган инсектицид!

Құлланиши:

Зааркунандаларға қарши сиртдан ва меъда-ичак орқали ичдан (системали) таъсир этувчи самарали инсектицид. Препарат ўсимлик танаисига шимилади ва зааркунанда озиқланганда меъда орқали таъсир этади. Шира, трипс, қандалалар, тут парвонаси, колорадо құнғизи, визилдоқ құнғиз, ғовакловчи пашша, қалқондорлар, мевахүрлар, баргүрар қуртлар, тунламлар, чигирткасимонлар, симқуртларға қарши самарали курашади.

Таъсир этувчи мөддаси: Имидаклоприд 20 %

Препарат шакли: эмульсия концентрати

Хавфилик даражаси: III -синфга оид (ұртача хавфли бирикма)

ТОМЧИЛАТИБ СУГОРИШ – ТЕЖАМКОРЛИК ОМИЛИ

АХМЕТ СУНАР
Томчилаб сугориш бүйича
кatta агроном

Дунё тажрибасидан шу нарса мълумки, томчилатиб сугориш қишлоқ хўжалигида самарали натижага эришишда энг яхши усул бўлиб келмоқда. Шунингдек, ҳосилдорликни ошириш, сифатли меҳнат қилиш, озиқ-овқат хавсизлигини таъминлаш ва албатта сув ресурсларини тежашда ҳам томчилатиб сугориш самарали восита ҳисобланади.

Томчилатиб сугориш ўзи нима ва у қачон пайдо бўлган?

Томчилатиб сугориш илк марта 60-йилларнинг бошида Истроилда ишлаб чиқилган ва саноат миқёсида мустақил сугориш тури сифатида жорий қилинган эди. Қисқа вақт мобайнида олинган ижобий натижалар томчилатиб сугориш дунёнинг кўплаб мамлакатларида тез тарқалишига ёрдам берди. Томчилатиб сугориш сувнинг кам миқдорда ўсимликларнинг томир зонасига етиб боришига асосланган. Айни пайтда сув миқдори ва уни узатиш даврийлиги ўсимликларнинг эҳтиёжига қараб тартибга солинади. Сув барча ўсимликларга бир тенкис ва бир хил миқдорда, ўсимликка қанча керак бўлса, айнан шунча, тупроқни сув босмайдиган ва уни исроф қилмайдиган тарзда келиб туради. Бундан ташқари, сувнинг ўсимликка етказиб берилгунча буғланиб кетиши сабабли юз берадиган йўқотишлар олди олинади.

Ушбу тизим сувни паст босим остида белгиланган тартибда етказиб беришга имкон беради. Бунда сув ҳар

бир ўсимликка кенг қувурлар тармоғи орқали етказиб борилади. Бундан ташқари, ўсимликларга бериладиган ўғитлар сугориш суви билан биргаликда берилиши мумкин (fertilization). Тизимнинг энг муҳими жиҳати — бу ўсимликка зарур бўлган сув ва озиқ моддалар миқдорини оптималь даражада ушлаб туришидир.

Бу усул иссиқхона, мевали боғлар, маккажӯхори, кунгабоқар, пахта ва бошқа сабзавот экинларини етиштиришда жуда қулай ҳисобланаб, иш үнумдорлигини ҳам оширади.

Томчилатиб сугориш тизимининг фойдаси ва афзалликлари

Умуман олганда, томчилатиб сугориш тизимининг фойдалари кўп. Қуйидга уларни тартиб билан келтирамиз:

— Сувдан фойдаланиш самарадорлигини 90% гача оширади;

ликни стрессиз ўсишига имкон яратади;

-Туз миқдори юқори бўлган сув билан сугоришни таъминлаш имкони бўлади;

— Бегона ўтларнинг ривожланишига имкон берилмайди;

— Агат оралари сугорилмаслиги ва қуруқ қолиши туфайли begona ўтларнинг ривожланиши камаяди, ўсимлик касалликлари ва зараркунандаларининг ривожланиши олди олинниб, begona ўтларга қарши кураш янада самаралироқ бўлиб, пестицидлар қўлланилишида тежаш имконини ҳам беради;

— Сугориш билан биргаликда ўғитлаш ва дорилаш имкони бўлади;

— Ўғит ва дориларни ярмигача тежаш имконини беради;

— Касалликларни минимал даражага тушириш имкони бўлади;

— Сифатли ва стандарт ва кўпроқ ҳосил олиш имкони пайдо бўлади;

— Барча турдаги майдонларда сугориш имкони бўлади. Бошқа сугориш усувларига нисбатан паст-баланд

— Сувнинг сирт оқиши ва буғланиш орқали сув йўқотилиши камаяди ва натижада 50% сув тежалади;

— Оз сув берилиши билан ўсим-

майдонларда сув ва тупроқ йўқотмасдан, уни муваффақиятли ва осонроқ қўллаш мумкин бўлади;

-15-20 кун эртароқ хосил олиш имкони бўлади;

— Хосил 2-3 ҳафта эрта пишади ва меҳнатга бўлган талаб камаяди;

— Паст босимда ҳам суғориш имкони бўлади;

— Паст босимда ишлиши сабабли энергия тежалишини таъминлайди;

— Сув танқис жойларда ҳам суғориши амалга оширилиши мумкин бўлади;

— Бошқа суғориш усувларига кўра меҳнат харажатлари камаяди;

— Суғоришнинг бошқа усувлари билан таққослагандага суғориш ва ўғитлашга сарфланадиган меҳнат деярли бўлмайди;

— Назоратли суғориш қилингани сабабли, ўсимлик озукаларини илдиз атрофидан ювилишини олдини олади;

— Суғориш вақти шамолга боғлиқ бўлмай, куннинг исталган вақтида суғоришга имкон беради;

— Махсулот сифати ва самарадорлигини сезиларли (20-90% гача) дараҷада ўсишини таъминлайди;

— Суғориш билан биргаликда ўғитлаш ва дорилаш ҳам амалга оширилиб, уларнинг таъсир этиши самарадорлиги ортади. Суюлтирилган ўғит эритмаси ишлатилганлиги сабабли, илдизларни ёниш муаммоси ҳам бўлмайди;

— Тупроқнинг яхши нафас олишини таъминлайди;

— Қишлоқ хўжалиги техникаларига кетадиган сарф-харажатни тежайди (бензин-дизель, таъмирлаш ва х.к.);

— 1 маротаба чопик етарли бўлади;

— Трактор билан дала ичига кам кирганилиги учун, хосил йўқолиши бўлмайди.

Сифатли томчилатиб суғориш тизими мини тавсия этамиз

Шу вақтга қадар томчилатиб суғориш тизими Ўзбекистонда ердан фойдаланувчиларнинг эътиборини етарли дараҷада қозона олмаган. Бунинг объектив ва субъектив сабаблари бўлса керак, албатта. Кимdir томчилатиб суғориш тизими кўп ҳаражатни талаб этади деса, бундан фойдаланган-

лар суғориш материалининг сифатлизиги, узоқ муддатга ярамаслиги ва сувнинг тиқилиб қолишидан нолийдилар.

қувур сифатида, қум ва сув ўтлари билан тиқилиб қолиш хавфини камайтирувчи, полинет (polynet) қувурлари ҳам мавжуд.

Ёмғирлатиб суғориш тизими

Ёмғирлатиб суғориш томчилатиб суғоришнинг бир тури ҳисобланади. Бунда сув тупроқ юзасига табиий ёмғирга ўхшаш сепиш йўли билан берилади. Бу усулда сув механик пуркагичларга ёпиқ қувурлар орқали олиб борилади ва пуркагичлардан тупроқса сув ёмғири пуркагичлар деб аталувчи ҳаракатланиб айланувчи мослама билан босим остида юборилади.

"IFODA" компанияси тавсия қилаётган суғориш тизими тиқилиб қолишини олдини олувчи энг сифатли пластик хомашёдан тайёрланган ва З йил давомида фойдаланиш мумкин бўлган Q22 материалларидан фойдаланилади. Бундан ташқари унда энг сифатли фильтрлаш тизими билан биргаликда асосий магистрал

Тизимни ишлиши учун зарур бўлган босим одатда насослар билан таъминланади. Бу ҳар қандай ерда қўлланилишини таъминлайди. Факат кучли шамол бўлган вақтда қўллаш самарасиз. Бу пайтда мувозанатли сув бериш имкони бўлмаганлиги боис сув берилмаслиги керак.

КУЗГИ ТҮНЛАМГА ҚАРШИ КУРАШ ЧОРАЛАРИ

Кузги түнлам (Илдиз құрти) заар-кунандасининг фұза ниҳолларига за-рари ва қарши кураш чоралари ҳамда Қашқадарё вилюяти пахта майдон-ларида тәжриба синов натижалари.

Кузги түнлам (Agrotis segitum) илдиз кемириувчи зааркунандала-ридан бўлиб, унинг қуртлари фұзани фақат ниҳоллик вақтида заарлайди. Унинг қуртлари чигитдан униб чиқа-ётган уруғ паллаларни шикастлаб тешади. Илдизларни ёки илдиз бўғзи яқинидаги пояни кемириб. Кўчачни нобуд қиласди. Кузги түнламнинг 4 та ҳаёттий шакллари мавжуд бўлиб, булар тухум, личинка, ғумбак ва ету-кликтан даври, яъни, капалак. Кузги түнлам сўнгги икки ёшидаги қуртлик даврида тупроқнинг 5-15 см чуқурликтаги қатламида қишлиб, баҳорда ўртача ҳарорат + 10° С дан ошганда қишлоvdаги қуртлар тупроқнинг 5 см чуқурлигига ғумбакка айланади. Ғум-баклардан 15-30 кунда капалаклар учуб чиқади. Илдиз қуртининг капалаклари апрель ойининг биринчи ўн кунлигиданоқ уча бошлади. Капалакларнинг учиши Ўзбекистон шароитида апрель – май ойларигача да-вом этади ва бу ҳодиса 40 кун ҳатто 60 кунгача чўзилиши мумкин. Ка-палаклар 20- 40 кун яшайди ва қў-шимча гул нектарлари билан озиқла-нишга жуда муҳтож бўлади. Илдиз қуртининг капалаклари 3-7 кундан сўнг тухумларини ўсимликлар бօгла-рига ёки ва тупроқ бетига (биттадан ёки кичикрөк туп- туп қилиб) қўяди.

Илдиз қурти капалаги асосан 500-600 дона тухум қўяди. Об-ҳаво шароитига қараб 3-5 кунда тухумлардан личинкалар ҳосил бўлади. Илдиз қурти бир йилда 3-4 марта ав-лод беради.

ойининг биринчи ўн кунлигига жой-лаштириб капалаклар учишини назо-рат қиласмиз. Феромон тутқичларга бир суткада 2 донадон кўп капалак тушса, шу карталарда биологик ин-томофаглардан трихограмма 4-6 кун оралатиб 0.5-0.75 граммдан 10x10 схемада тарқатилади.

Кузги түнлам зааркунандаси ҳар 1м 2 да ўртача 1-2 донадан учраса ким-ёвий ишлов тавсия этилади. Бунда кимёвий ишловни албатта мутахас-сис билан бамаслаҳат ўтказинг. Зааркунандага тавсия қилинмаган пи-троит инсиктоцидларни нотўғри қўллаш оқибатида бошқа турдаги зааркунандаларнинг кўпайиб ке-тишига йул қўймаслик керак. Илдиз қуртига қарши таркибида индоксакар тутувчи Энтовант 1/га 0.5 лт ёки Эн-товант про 1/га 0.250 кг сарфлаб ал-батта сирт фоал моддаси Селвир 1/ га 0.2 л билан биргаликда 1/ га майдонга 250-300 лт ишчи суюқликка аралаштириб берилади. Бу эртмани кечки пайт қўллаш тавсия этилади.

Тажрибаларимиздан шу нарса маъ-лум бўлдики, Қашқадарё вилютининг Миришкор Касби, Косон, ва Қарши тумани пахта майдонларида 2019 йилда илдиз қурти билан заарлан-ган, керакли кўчач сонини йўқотилишига таъсир ўтказиб, ҳосилдорликни камайишига сабаб бўлган далаларни ҳам учратдик. Албатта улар орасида ўз вақтида сифатли ишлов беруб кў-чачни ва ҳосилни сақлаб қолган фер-мер хўжаликлари ҳам кўплаб топи-лади. Мисол учун 2019 йилнинг 23 май санасида Миришкор тумани Тош-кент ҳудудида жойлашган Сабрина ф/х раҳбари таклифига кўра, пахта

Кураш чоралари: Зааркунанда-ларга қарши курашишда биринчи нав-батда ўсимликларни уйғунлаш-ган ҳимоя тизимиға катта этибор қа-ратишимиз керак. Бунда ҳар бир агротехник чора-тадбир ўз вақтида сифатли ўтказилишига қатъий риоя қилишимиз зарур. Ўсимликларни ҳи-моя қилишда агротехник чора - тад-бирлардан кейин мониторинг жуда мухим ҳисобланади. Йиллик башо-ратномага қараб биз зааркунанда тарқалиши мумкин бўлган майдон-ларни аниқлаб, шу жойларга мони-торинг ўтказиш мақсадида айнан кузги түнламга қарши маҳсус феро-монлардан фойдаланиб, ҳар 2 гектар майдонга бир донадан апрель

ФАРРУХ МАРДОНОВ
Етакчи агроном

"Ҳасан-Хусан Пүлат үғли" ф/х раҳбари
Х. Пулатовнинг 2019 йил 10 май куни
таклифига кўра, пахта майдонлари
кўрилганда, 1м² да 1-2 дона 2-3 ёшли
кузги тунламнинг личинкалари ёш фўза
ниҳолларини зарарлаётгани аниқлан-
ниб, Энтован 1/га 0.5 лт+ Селвир 0.2
лт кўллаш таклифи берилган. 12 май
санасида кимёвий ишлов ўтказил-
ган. 16 май санасида кимёвий препа-
ратлар самарадорлигини ўргангани-
мизда, 80-86 % ни кўсатган.

Олти йиллик иш тажрибамдан келиб
чикиб сизларга шуни айтишим мум-
кин, қишлоқ хўжалигидаги зарарку-
нанда, касаллик ва бегона ўтларга ўз
вактида профилактик ишловлар билан
юқори ва сифатли ҳосил олиш им-
конияти ошади. Биргина илдиз қурти
зараркунандасининг зәрари билан ке-
ракли кўчат сонига 110-120 минг ўр-
нига 60 -70 минг, пахта ҳосили эса
40- 50 % гача йўқотиш мумкин.

**Фаррух Мардонов,
Қашқадарё вилояти
етакчи агрономи.**

Юқори ҳосилдорликка қаратилган замонавий технологиялар

Сўнгги йилларда Республика иқтисодиётининг етакчи соҳаси бўлмиш қишлоқ хўжалигини ислоҳ этиш, ишлаб чиқаришда кластер усулини жорий этиш, етиширилган ва ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг экспорт салоҳиятини максимал амалга ошириш борасида муҳим ўзгаришларни кечириб, жадал ривожланиб бормоқда. Буларнинг барчаси фермердан ўз фаолиятига янгича ёндашувни талаб этади. Шу жумладан ер ресурслари билан тобора самарали фойдаланиш учун замонавий технологияларни жорий этилишидир. "IFODA" компанияси ўз шериклари билан ҳамкорликда Ўзбекистон фермерларига ушбу имкониятни тақдим этиш ҳаракатидага.

2017 йилдан буён компаниянинг стратегик ҳамкорларидан бири ўсимликлар ҳимояси воситаларини ишлаб чиқарувчи, **МДҲ ва Россия худудида 20 йилдан ортиқ тажрибага эга Россиянинг "АгроХимПром" компаниялар гурӯҳидир**. Компания гурӯхи ўз фаолиятида доим илғор ривожланишга, маҳсулотларини яхшилашга ва бозорга олди технологиилар асосида яратилган янги препаратларни чиқаришга ҳаракат қиласи. Сўнгги йиллари "АгроХимПром" Россия ўсимликлар ҳимояси бозорининг асл новаторига айланди. "АгроХимПром" нафақат препаратларни ишлаб чиқариши ва жорий қилиши билан, балки фермерларга турли иқлим шароитларида кенг қамровли қишлоқ хўжалиги экинларидага яхши натижаларга эришишга ёрдам берадиган тўйлик инновацион технологиясини ишлаб чиқиши билан танилган.

Ургу серсамарали табий антисептик — кумушга берилган. Кумушни патогенларга қарши фаоллиги ҳамда кучли иммунизациялаш ва ўсишни кучайтириш хусусиятлари туфайли ўсимликшуносликда қўллашғояси анча аввал ҳам бор эди. Айнан "АгроХимПром" мутахассислари дунёда биринчи бўлиб "кумуш инновацияларини" қишлоқ хўжалигида барқарор қўлланилиши даражасига етказишни уддасидан чиқиши.

2013 йилдан буён "АгроХимПром" компаниялар гурӯхи Россиядаги М. В. Ломоносов номидаги **Москва Давлат Университети кимё факультети олимлари** билан яқин ҳамкорликда қишлоқ хўжалигининг асосий вазифаларини ечимини топишга имкон берадиган ўсимликшунослик соҳасида умуман янги таъсир этувчи моддани яратиш йўлида иш олиб борган. Шу йўналишда коллоид кумушнинг стабиллаш **SCS.technology технологияси яратилган ва патентланган. Технология экинларни бактериявий ва замбуруғли шу билан бирга йўқ қилиниши машаққатли бўлган қасалликлардан комплекс ҳимоясини ва қишлоқ хўжалигига маҳсулдорликни ошириш ва олинган маҳсулотнинг сифатини яхшилашни таъминлайди**.

SCS.technology препаратларининг таркибида кирувчи коллоид кумушнинг турли стабилизаторларидан фойдаланиш кумуш парчаларини "йўналтириш"га ва белгиланган вазифани бажаришга имкон беради. Кумуш стабилизаторларини ва концентрацияларини миқдорини узгартириш натижасида компания турли йўналишдаги препаратларни ишлаб чиқаришга эриши. Бугунги кунда SCS.technology йўналиши 3 та препаратдан иборат бўлиб, уларнинг 2 таси Ўзбекистонда яхши натижага кўрсатиб қўлланиб келмоқда: ўсимликларни ўсиш жараёнини тартибга солувчи фунгицид таъсирли Zerebra® Agro препарати ва трансламинар таъсирли фунгицид ва бактерицид Zegoxxe® препарати.

SCS.technology нинг ilk ва энг танилган препарати Zerebra® Agro бўлиб, ушбу препарат Россия Федерациясида 2014 йил рўҳатдан ўтказилган ва шу пайтгача нафақат Россия, балки яна 14 давлат агрономларининг ишончли ёрдамчисига айланган — ҳар йили Zerebra® Agro препарати билан 3 млн. гектардан ортиқ экин майдонларига ишлов берилади. Охирги 3 йил ичida ушбу маҳсулот Ўзбекистон майдонларида ҳам эътиборга лойиқ натижалар кўрсатиб келмоқда. Бошқа ўсиш

стимуляторлар орасида Zerebra® Agro ажратиб турадиган аҳамиятли хусусияти шундаки, бу препарат ўсимликка комплекс равиша таъсир этади ва бирданига қатор вазифаларни бажаради. Шу туфайли препарат қишлоқ хўжаликнинг маҳсулдорлигини ошириш йўлида меҳнатга қўл урган фермер/дехқонлар учун энг ишончли воситадир.

Эдуард Путилин

"АгроХимПром" компаниялар гурӯхининг ўсимликларни химиялаштириш ва ҳимоялаш бўлими раҳбари, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

"IFODA" компаниясидаги ҳамкасбларимиз билан биргаликда 3 йил давомида биз Zerebra® Agro препаратининг пахта, кузги буғдой, мевали ва данакли ҳамда сабзавот экинларида синовдан ўтказиш ва кенг амалда қўллаш бўйича жиддий ва самарали иш олиб бордик.

Вегетация ва ҳосилдорлик (экинларни даладаги унувчанилигини ва маҳсулдорлигини ошириш, фаол ўсиш жараёнини таъминлаш, ва етиширилаётган маҳсулотнинг сифатини яхшилаш) жараёнларини бошқаришда ҳам, экин қасалликларини олдини олиш ва тарқалишини тўхтатиб қолиш борасида ҳам препарат ўзининг юқори самарадорлигини намойиш этмоқда.

Бұған ушбу маҳсулот Ўзбекистонда көнг құлланилиб келинмоқда ва илғор дәхқон хұжаликтери орасыда ҳам анча танилған. Препарат самарадор бүлгандылығы учун үнга бүлгап ишонч қоры. Фермерлар буни аллақачон тушуниб етишгән ва үз далаларда та жириба сифатыда құллаб келишмоқда.

Шунингдек, Zerebra® Agro билан молиявий тарафдан ҳам фойда күрса бүлді. Яғни, препараттнинг гектарға сарфланадиган сарф мөйөри бошқа шу каби кимёвий воситалардан анча арзонға түшади. Демак, уни құлланилиши әкінларни нағақат касалли клардан, стресс қолатлардан ҳимоя қилиб, қоры ҳосил олишга ёрдам беради, балки әкінларни комплекс ҳимоялашни құллаш натижасыда иқтисодий құрсатгичлар ҳам яхшиланади

"IFODA" ва "АгроХимПром"нинг ҳамкорлығы фақатына бу маҳсулот билан чегараланыб қолған йүк. Ҳозирги кунда бутун дунё қишлоқ хұжалиғы учун үсімліктар касалліктери ерәгеларига катта зарар етказувчи би ринчи үріндаги муаммога айланған; айниқса пахтаниң фузариоз вилти, мевали әкінларниң бактериологик күйиши, сабзавотларниң бактериологик раки (бұқоки) каби йүк қилиниши машаққатлы бүлгап ва карантин ка-

дорлигига түсік бўлиши мумкин бүлгап касалліктернинг кам қисми ҳолос.

Ўзбекистон агр соҳасининг янги препараттарга шу билан бирга жиддий касалліктер билан кураша оладиган фунгицидларга эхтиёжи катта. Шу мақсадда "АгроХимПром" 2018 йили SCS.technology патентланған технологиялар асосида ишлаб чиқилған — трансламинар таъсир этувчи фунгицид ва бактерецид Zeroxxe® препаратини Ўзбекистон Республикасида рўйхатдан ўтказди.

Республика учун бу янги препараттнинг ўзига хос ҳұсусияти көнг спектрдаги патогенларга, шу билан бирга йүк қилиниши машаққатлы ва карантин касалліктерига қарши таъсирі қорылиғи ва препараттн гуллаш ва ҳосил бериш пайти құлланилиши мумкинлігидир. Бу эса препарат хавфсиз деганидир (инсон учун хавф класси — 4, хашаротлар учун хавф класси — 3), таркибида антибиотиклар йүклиги ва коллоид күмушнинг қоры таъсирі туфайли препарат экологик бүлгани учун, таркибида металлар мавжуд бүлгап анъанавий фунгицидларга қараганда препараттн дозаси жуда кам.

2018–2019 йиллар мобайнида "АгроХимПром" ва "Ифода" мутахассислари дала шароитида ҳимоянинг

энг самарадали схемасини түзиш ва текшириш учун Zeroxxe® препаратини мавжуд агротехнологияларга фаол жорий этишди. Аввалимбор бу ҳаракатлар Ўзбекистоннинг мұхым қишлоқ хұжалик маҳсулоти бўлмиш пахтага қаратилган эди. Охирги йилларда пахта фузариоз вилт касаллігига қалиниши фермерларга жиддий молиявий муаммога туғдирмоқда. Шунингдек компаниялар мутахассислари томонидан мевали әкінларнинг (олма, нок) бактериал күйишига, томатнинг бактериал ракига қарши қоры самарадали профилактика ва курашиш схемалари ишлаб чиқилди. Бу эса Ка салланишларни анчага камайтириб, ҳосилни асраб қолишга ёрдам берди.

Бу мавсумда ҳам мутахассислар үсімлікларни ҳимоялаш ва озиқлантириш бўйича дастурларни янада мукаммалаштириш йўлида изла нишларни давом эттирадилар. Бироқ ҳозир ҳам SCS.technology (Zerebra® Agro, Zeroxxe®) препаратларини, са пропел асосидаги Bigus® биопре паратини "Ифода" компаниясининг маҳсулотлари билан бир пайтда құлланилиши қоры құрсатгичларга олиб келмоқда. Экінларнинг үсіш жараёнини бошқариш ва қишлоқ хұжалиғи маҳсулотларининг сифатини яхшилаш йўлида бўладими ёки йүк қилиниши машаққатлы ва карантин касалліктерига қарши курашишда бўладими препаратларнинг самараси қоридир

Журналнинг кейинги сонларидан биз сизларга бу препаратларнинг пахтада, буғдойда, мевали ва сабзавот әкінларидан құлланиши ҳақида батағсил тұхтатып үтәмиз ва препарат туфайли эришилған натижалар түғрисида сиз билан ўртоқлашамиз. Экінларни касалліктерден ҳимоя қилиш ва қоры ҳосил олиш энг мақбул дастурлари билан сизни таништирамиз.

Рауфжон РУСТАМОВ,
“ФАЙЗ” фермер хўжалиги раҳбари

“ХАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КҮП”

Ғалладан 100 центнер ҳосил олган фермер билан сұхбат

Инсон ҳәёти учун зарур бўлган нөмматлар кўп. Улар ичидаги энг азизи шубҳасиз – нон. Бу неъмат то дастурхонга қўйилгунга қадар бободеҳқон ҳузур ҳаловатини унугтиб, далага боғланиб яшайди. Мехнат қиласи, тер тўқади. Декон ҳегани шу-да, умид билан ерга қадаган уруғи баракали ҳосил бермагунича тинчимайди, кўнгли таскин топмайди.

Республикамизда ҳам мана шундай заҳматкаш миришкорларимиз ғалла майдонларида етиштирган ҳосилининг мисқолигача нест-нобуд қилмай ийишишиб, юртимиз хирмонини, халқимиз дастурхонини тўлдириш

-Рауф ака биламизки, фермерлик сизга бегона эмас. Анча йиллардан бери бу соҳада фаолият кўрсатиб келасиз. Айтингчи, фермернинг “нон” ишинми?

– Тўғри таъкидладингиз, бу соҳа менга ота касб. Ёшлигимиздан ер билан тиллашиб, агрохўжаликнинг барча сир-синоатини пухта ўзлаштирганимиз. Энди фермернинг “нон”ига келадиган бўлсак, бир ҳисобдан ширин, бироқ жуда қаттиқ ҳам. Чунки бунда меҳнат бор, машаққат бор, лекин ҳаловат йўқ. Ҳаловат дегандага тўғри тушунишингизни истардимки, дехқончиликда кўзлаган натижага

– Йўқ, юқори ҳосил олиш учун факат меҳнатнинг ўзи камлик қиласи. Бунда соҳага илмий ёндашув жуда муҳим. Яъни ўсимликни ўғитлаш, кимёвий ишлов ўтказиш, касаллик ва зааркундадарни аниқлаб, уларга қарши курашиб, керакли озуқани бериш ва ҳоказо. Бизнинг юқори хирмон кўтаришимизнинг асосий сабаби ҳам айнан шу. Бу борада Ифода компанияси билан анча йиллардан бери бирга ишлаб келамиз. Унинг агрономлари доимий равиша бизга ўз маслаҳатларини бериб келади. Мавсум давомида даламизга келиб, ўсимлик ҳолатини аниқлаб қайси пайтда озиқлантириш зарур, касаллик, зааркундадарга

ва ўз даромадларини ошириш ниятида даладан бери келмайди. Насибага қараб, кимдир 40 центнер, кимдир эса 60, 70 центнердан бўғдой олади. Аммо Бухоро вилояти Фиждувон туманидаги мазкур “Файз” фермер хўжалиги ўтган мавсумда оз эмас, кўп эмас нақ 100 центнердан ҳосил олиб, хирмон кўтарди. Бунинг сирини билиш мақсадида хўжалик раҳбари Рауф РУСТАМОВ билан сұхбат ўтказдик.

Эришишингиз учун тинимсиз ҳаракат қилишингиз керак. Ахир кетмони занглаған дехқон дехқон эмас-да!

- Сўзни жуда ўрнида қўлладингиз, фикрингизга қўшиламан. Энди айтингчи, юқори ҳосил олиш учун факат меҳнатнинг ўзи етарлим? Ўзи умуман, сиз ғалладан 100 центнерга эришиш учун нималар қилдингиз? Қандай ишловлар ўтказдингиз?

қарши қанақа препарат, қанча миқдорда қўллаш керак ва шу каби тадбирларда доимий ёрдам бериб келишиади.

Ўтган мавсумда ҳам “Ифода” билан биргаликда ишладик. Бунда биринчи бўлиб уругни дорилашдан бошладик. Яхши ҳосил олиш учун бу жуда муҳим. Чунки бу орқали 100 фоиз ҳосил униб чиқишига эришиш мумкин.

-Қандай кимёвий ишловлар ўтқаздин-гиз, тартибини айтиб беринг...

-Биринчи бўлиб 1 тонна уруғлик бүгдойга 1 литр миқдорда ВЛ-77 препарати билан дориладик. Жуда яхши самара берди. Кейин эрта баҳорда ўсимлик фосфорга талабчанлиги юқори бўлишини ҳисобга олиб, гектар ҳисобига 2 литрдан ИФО ПЗН препаратини ишлатганимиз. Навбатдаги ишловда Вл-77 ҳамда ДАЛАТЕ ПЛУС кимёвий воситасини қўшимча сифатида кўлладик. Бундан мақсад эрта баҳорда ёғингарчилик кўп бўлганлиги сабабли ўсимлик стрессга тушади ва ривожланиши секинлашади. Ҳар хил ҳашоротлар, шилимишқўрт, шира, трипс, хасваларга қарши ДАЛАТЕ ПЛУС препаратини ишлатганимиз. Кейинги ишловимиз Це-Це-Це ва ВУКСАЛ МАКРО МИКС препаратини аралаштириб сепганмиз. Бу фалланинг поясини қалинлаштириб, бўғинлар сонининг қисқаришига ва озуқани бошоққа самарали етказиб беришига хизмат қиласди. Шунинг ҳисобига дон тўлиқ бўлади. Фалла эндинга бошоққа кирганда зарарли хасва, шира, трипс ва бошқа зараркунандалар ўсимлик ширасини сўриб, бўғдойнинг пуч бўлиб қолишига олиб келади. Бу вақтда уларга қарши жиддий курашилмаса бўлмайди. Шунинг учун ЭНТОЛУЧЧО 300 гр, ЗЕРЕБРО АГРО 200 гр дан бердик. Бундан ташқари бегона ўтларни йўқотиш мақсадида ЭНТОСТАР гектарига 20 гр дан ишлатдик. Умуман олганда, фалла учун зарур бўлган макро ва микро элементлар билан етарлича таъминладик.

-Халқимизда бир яхши гап бор: “Фермерлик – тадбиркорлик дегани”. Сўнги пайтларда ҳам юртимизда фермерларга шу кўз билан қарабояпти, катта имкониятлар, кенг шароитлар, етарлича имтиёзлар ажратилияпти. Умуман қишлоқ хўжалиигига ҳозир эътибор катта. Буларнинг барчаси Юртбошимиз таъкидлаган “ери бор одам бой яшаши керак” сўзлари билан ҳамоҳанг, шундай эмасми? Шу маънода айтингчи, сиз қанчалик иқтисодий самарага эришдингиз?

-Яъни, “Ифода” билан ҳамкорлигинги сизга қанчалик фойдали бўлди демокчисиз, шундайми?

-Ҳа...

-Яхши савол бердингиз. Албатта, иқтисодий фойда кўрдик, буни яширмай-

миз. Мисол учун аваллари 1200-1300 кг минерал ўғит берардик. Бу компания билан ишлаганимиздан бери 600 кг минерал ўғит беряпмиз. Бу ярим бараварга иқтисодимиз тежалди дегани, тўғрими? Бундан ташқари компаниянинг ишлаб чиқараётган препаратлари сифатли ва яхши самара бермоқда.

Суҳбат давомида фермернинг қанчалик иқтисодий самарага эришаётганини оддий арифметик ҳисоб-китоблар орқали хомчўт қилиб кўрдик. Унинг айтишича, авваллари бўғдой даласидан 70 центнер ҳам ҳосил ололмаган. Демак, ўз-ўзидан унга қўшимча сифатида 30 центнер, яъни гектаридан 3 тоннагача бўғдой фойдага кирмокда. Доннинг 1 кг 1500 сўм деб ҳисоблайдиган бўлсак, шу 40 гектарли ернинг ўзидан 180 миллион сўм қўшимча даромад кўрмокда. Эътибор қилинг, гап бор йўғи 30 центнер ҳақида кетаяпти. Бундан ташқари 1 тоннадан зиёд сарфланадиган минерал ўғит 600 кг гача туширилган. Бу ҳам иқтисодий самара, шундай эмасми? Ана энди фалла парвариши давомида унга берилган барча препаратларнинг нархини ҳисобласак.

Етакчи агроном Шукрулло Каримовнинг чамалаб кўришича, даланинг ҳар бир гектарига 357 минг сўмлик маҳсулот ишлатилган. 40 гектарли майдонга эса жами 14 миллион 280 минг сўмлик ҳаражат синган. Ҳалиги даромад – 180 миллион сўмдан сарфланган маблағни айрисак, фалладан 165 миллион 720 минг сўм соф фойда қолмоқда. Аҳамият беряпсизми, бу фақат қўшимча ҳосил – гектаридан 30 центнерли бўғдой учун, холос.

Шу ўринда айтиш керакки, юқори хирмон кўтариб эл-юрт фаровонлиги йўлида хизмат қилаётган, ертўламизни донга тўлдириб, халқимиз ризқунасибасини бутун қилаётган миришкорларимиз доим соф бўлишсин. Ифода компанияси уларга кўмак беришга ҳамиша тайёр.

Эрали НОРБЕКОВ суҳбатлашди

Рауфжон РУСТАМОВ

Аслида Рауф акага фермерлик бегона эмас. Бу ўнга ота касб. Ёшлигидан ер билан тиллашиб, агрохўжаликнинг барча сир-синоатларини пухта ўзлаштирган. Шу боис ҳам ҳар йили белгиланган режани ортиғи билан бажариб, юзи ёруғ бўлиб келмоқда..

ПАХТАЧИЛИК СОҲАСИДА ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

Музроб ТОҒАЕВ

Сўнгги йилларда юртимизда аграр соҳада, хусусан, пахтачилик, қайта ишлаш ва тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш борасида туб ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Хусусан, кластерларнинг ташкил этилиши ва уларга яратилаётган имтиёзлар, пахта-тўқимачилик саноати корхоналарида илгор техника ҳамда технологияларнинг кириб келгани айниқса дикқатга сазовордир.

2019 йил 3 декабрь куни "Пойтахт" бизнес марказида «Ўзтўқимачилик санот» ўюшмаси томонидан "Пахта-тўқимачилик ишлаб чиқариш ташкилотчилари ва кластерларининг 2020 йилда амалга ошириладиган устувор лойиҳалари" мавзусида амалий семинар ўтказилди. Унда бир қатор вазирлик ва идора вакиллари, соҳага оид ийрик компаниялар, кластер раҳбарлари, мутахассислар ҳамда ОАВ ходимлари иштирок этишиди.

Тадбирда сўзга чиқсан Буш Вазир маслаҳатчиси Нодир Отажонов тармоқда бўлаётган ўзгаришлар, ютуқ

ва камчиликлар, долзарб масалалар, шунингдек, кластерлар фаолиятини янада такомиллаштириш ҳамда келгусидаги режалар ҳақида батафсил мълумот бериб ўтди.

-Бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак, аграр ишлаб чиқаришда кластер тизимининг жорий этилиши бир қатор афзалликларни туғдирди, – дейди **"Ўзтўқимачилик санот" ўюшмаси раиси Илҳом ҲАЙДАРОВ**. – Эндиликда пахта етиширишдаги мавжуд амалиёт тамомила янгича ёндашув асосида ташкил этилиб, пировардида бу сифатли ва баракали, муҳими, кафолатланган ҳосил олишга, фермерлар учун барча шароитларни яратиб, уларнинг манфаатдорлигини оширишга, умуман, пахтачиликни сердаромад ва унумдор фаолиятга айлантиришга хизмат қилмоқда. Масаланинг яна бир жиҳати шундаки, энди пахта хом ашёсининг бари ўзимизда қайта ишланиб, тайёр маҳсулот сифатида ички ва ташки бозорларга чиқарилиши, тўлиқ технологик жараёнларда соҳани якуний натижага йўналтиришда муҳим роль ўйнамоқда. Қолаверса, чекка қишлоқ худудларида саноатнинг ривожланиши, янги иш ўринларининг яратилиши ҳам мазкур ўзгаришларининг ёрқин самараси деса бўлади.

Албатта, қайта ишланадиган маҳсулот сифатли, ҳаридорбоп ва жаҳон стандартларига жавоб бериши даркор. Аслida, пахта тўқимачилик кластерларини ташкил этишдан бош мақсад ҳам айнан шунда эди. Рақамларга тўхтадиган бўлсак, 2017 йилда бор йўғи 1 дона кластер ташкил этилганди. 2018 йилда уларнинг сони 15 тага, жорий

йилда эса бу кўрсатгич 75 тага етказилди. Келгуси йилда кластерларни яна 16 тага кўпайтириш кўзда тутилган.

Шунингдек, тадбирда пахта етиширишда сифатли ўғитлар, биологик ва кимёвий препаратлар билан таъминлаш масаласи ҳам

кўриб чиқилди ва хусусан "Ифода" компанияси мутахассислари томонидан қатор амалий таклифлар билдирилди.

**Фазлиддин ИБРАГИМОВ,
"IFODA AGRO KIMYO NI MOYA" МЧЖ
директори ўринбосари:**

-Пахта етиширишда сифатли ўғитлар жудаям муҳим. Сўнгги пайтларда тажрибаларимизда кўряпмизки, фўззани озиқлантиришда инновацион усуслан фойдаланиш жуда самарали. Яъни, ўсимликка керак бўладиган макро ва микро элементларни япроқ орқали ўз вақтида бериш озуканинг яхши ўзлаштирилишини таъминлайди ҳамда ривожланишини тезлаштиради. Натижада эса юқори ҳосилдорликни таъминлайди. Компаниямиз бу борада қатор изланиш ва тажрибалар ўтказди. Хусусан, биз билан ҳамкорликда ишлаган Самарқанд ва Наманганд вилоятларида хўжаликларда ўтган мавсумда пахтадан 60 центнергача ҳосил олишга эришилди.

Шу ўринда айтиш керакки, бу йил илк маротаба кластерлар томонидан юртимизда органик пахта етиширишга эришилди. Бунда бир қатор мутахассис ва олимлар ҳамкорликда иш юритиб, ҳеч қандай кимёвий ёки бошқа унсурлардан фойдаланмаган ҳолда сифатли органик пахта етиширилди ва Европанинг сертификатлаш компанияси томонидан тасдиқланди.

Тадбир сўнггида, йил давомида самарали меҳнат кўрсатиб, кластер тизимини ривожлантиришга ўз ҳиссаларни кўшган бир қатор пахта-тўқимачилик кластерлари вакиллари фахрий ёрлиқ ва эсадалик совғалари билан тақдирландилар.

IFO-PZN

СҮЮҚ НР ЎҒИТИ

Birgalikda yetishtiramiz!
Вырастим вместе!
We grow together!

Құлланиши:

IFO-PZN үғити қишлоқ ҳұжалиғи әқинларида құлланиладиган махсус үғит бўлиб, у әқиннинг ҳұжайрасини бақувват қилиш, әқинни ривожлантириш, яхши гуллаши ва гул тутишини таъминлаш, меванинг сифат даражасини ошириш мақсадларида құлланилади. Айниқса, ўсишнинг илк босқичларида, совуқ ҳароратларда ва оҳакли тупроқларда әқиннинг рух ва фосфор моддаларига бўлган эҳтиёжини қондиради. Ургуларнинг униб чиқиши ва илдиз ҳосил бўлишини таъминлаб, ўсимликни фаоллаштиради. Эқин танасидаги биокимёвий жараёнларни зарур энергия билан таъминлайди. Шохларнинг ўсишини тезлаштиради, паст ҳароратларда ҳам гуллашнинг тўлиқ ва бир текисда бўлишини таъминлайди.

Умумий Азот (N) 3%
Умумий Фосфор (P 05) 25%
Умумий сувда әрувчан Рух (Zn) 5%
рН 1-3

📞 (+998 78) 147-05-00
🌐 www.ifoda.uz
✉️ @ifodaagroconsulting

ДЕҲҚОН ОДАМ ДОН СОЧАР, ЭЛ-ЮРТИГА НОН СОЧАР,

ёхуд "IFODA" билан 100 центнер

Дониёр МИРУСМОНОВ

Деҳқон халқнинг рисқи. Ҳам ўзининг, ҳам элнинг дастурхонини тўкин қилиш мақсадида ерга уруф қадайди, меҳнат қилади. Йил давомида хирмони юксак бўлиши учун ҳаракатда бўлади ва самараси яхши, ҳосили мўл бўлса димоги чоғ бўлади. Ўтган мавсум юртимиз фалла майдонларида чинакам барака тўкилди. Мутахассисларнинг айтишича, заминимизда ўтган йилги фалланинг чўғи ҳар йилгидан юкорирок бўлди. Фермер ҳўжаликларида куздан бошлаб қилинган машақатли меҳнатнинг ҳосилидан мўл хирмон кўтарилди. Айниқса, буғун деҳқончиликка замонавий илм ва услублар билан ёндашаётган фермерлар кўзлаган, чамалаган ҳосилини ортиги билан йигиб олди. Ҳусусан, "IFODA" билан ҳамкорлик қилиб 100 центнердан сара дон олган фермерлар...

Бухоро вилояти Фиждувон туманинаги "ФАЙЗ" фермер ҳўжалиги бу йил гектарига оз эмас, кўп эмас нақд 100 центнердан ҳосил олиб, хирмон кўтарди. Бунинг сирини ҳўжалик раҳбари қуидагича изоҳлади.

Андижон вилоятининг Избоскан туманинаги "ТИЛЛАБОЕВ ҲОСИЛИ МЎЛ" фермер ҳўжалиги раҳбари Аъзамжон Нурмирзаев ҳам яхши ният илиа 48,8 гектар майдонга буғдой экиб, кўпчилик миришкорлар ҳавас қила-

диган ҳосил кўтарди. У ҳам гектаридан 100 центнерга яқин фалла олди. Табиийки, Аъзамжон ака бундай кўрсаткич орқали шартнома режасини ортиги билан бажарибина қолмай, ҳам ўзининг, ҳам елкадош ишчиларнинг оиласига даромад-у, кўт-барака олиб кираётганидан мамнун.

Аъзамжон НУРМИРЗАЕВ, "ТИЛЛАБОЕВ ҲОСИЛИ МЎЛ"

фермер ҳўжалиги раҳбари:

-Яратганга шукур, ҳосилдорлик кутгандан ҳам аъло даражада бўлди. Бундай мўл ҳосил вужудга келишининг энг биринчи омилларидан бири - бу "IFODA" билан ҳамкорлик қилаётганимда. Компаниянинг тажрибали агрономлари ерларимизни ўрганиб, мавсум давомида зарур ўғитларни, самарали гербицид, стимуляторларни

вақтида ва меъерида қўллаш бўйича қимматли тавсиялар бериб боришиди. Биз бундан жудаям ҳурсандмиз.

Таъкидлаш керакки, Республикаимизнинг барча худудларида компаниянинг малакали мутахассислардан иборат агрономлар жамоаси деҳқон ва фермерларимизнинг эkin майдонларини доимий назорат қилишади ва ўсимликларни ҳимоя қилиш, ҳо-

силни сақлаб қолиш, кўпайтириш бўйича амалий маслаҳатлар берадилар. Таклиф этилаётган кимёвий препаратлар ёрдамида ҳосил мўл бўлса ва юқори даромадга эришилса, албатта барча мамнун. Зоро, "IFODA" нинг олий мақсади ва шиори ҳам мўл, сифатли ва юқори даромад келтирувчи ҳосилни мижозлар билан биргаликда этиштиришдир!

ENTOGLIFOS 50%

Бир йиллик ва кўп йиллик бошоқли ҳамда икки паллали бегона ўтларга қарши курашда қўлланиладиган гербицид!

Қўлланиши:

Кишлоқ хўжалиги экинларини экиш режалаштирилган майдонларда бир йиллик ва кўп йиллик бошоқли ҳамда икки паллали бегона ўтларга қарши курашда уларнинг фаол ўсув даврида қўлланиладиган гербицид.

Шунингдек, боғлар ва үзумзорлар, қишлоқ хўжалигига фойдаланилмайдиган ерларни бегона ўтлардан ёппасига тозалаш учун ҳам юқори самара беради.

Таъсир этувчи моддаси: глифосат 50%
Препарат шакли: сувли эритма
Хавфлилилк даражаси: III-синфга оид
(ўртача хавфли бирикма)

📞 (+998 78) 147-05-00

🌐 www.ifoda.uz

✉️ @ifodaagroconsulting

Ғалладан юқори ҳосил олиш дастури

Препарат номи	Кўллаш муддати	Максади	Натижа
Биринчи ишлов			
IFO PZN (фосфор 25%, Цинк 5%)	10 февраль-10 марта	Фосфор: Галланинг туплашини кучайтиради Рүх: Илдиз тизимини ривожлантиради	
АНКАSUPER (Аминокислоталар 9%)		Аминокислота ва органик моддалар бошқа озукаларнинг фаол ўзлашишини таъминлайди	
Иккинчи ишлов			
ENTOSTAR (трибенуролметил)		Кенг баргли бегона ўтларга қарши	
ENTOPIK (Клодинафоп тefурил)		Бошокли бегона ўтларга қарши	
IFO UAN 32 (Сүюк азот 32%)	15-30 марта	Ўсимликнинг азотга бўлган эҳтиёжини кондириди	
IFO НУМАТЕ PLUS (Гўмин кислотаси 65%)		Гўмин-фулвик кислота: Берилган озукаларни фасол ўзлаштириб беради	
DALATE PLUS (Лямбдацигалотрин 10 %)		Зараарли хасва ва бошқа заракунандаларга қарши	

Birgalikda yetishtiiramiz!

Препарат номи

Кўллаш муддати

Максади

Натижа

Учинчи ишлов

TOP KROP
(Тебуконазол + Промиконазол)

ZEREBRA AGRO (Коллоидли кумуш
0.5% асосидаги стимулатор)

ENTOLUSINO (Имидаклоприд)

10-20
Апрел

*Галлада
гектаридан
70-75 центнер
хосил олишга
эришилади*

Коллоидли кумуш: Максулот сифатини яхшилайди, касалликларнинг олдини олади,
стресс омилларига қарши чидамлилгини оширади

Шира, трипс ва бошка зараркунчандаларга қарши

Тўртинчи ишлов

ХОСИЛ 13-40-13 (НПК)

ЭНТОМИКРО (Микроэле
ментли сувда эрчуян ўйт)

20-30
Апрел

*Галлада
гектаридан
100 центнер
хосил олишга
эришилади*

Ўсимликтининг азот, фосфор, калийга бўлган талабини кондиради

Бешинчи ишлов

IFO KALIYFOS
(Калий 25%, фосфор 10%)

10 майчача

*Галлада
гектаридан
100 центнер
хосил олишга
эришилади*

IFO AMINOMAX
(Аминокислоталар 10%)

Аминокислота ва органик моддалар бошқа озукаларнинг фаол ўзлашишини
тъминнайди

ЯХШИ ДАМ – МЕХНАТГА ҲАМДАМ

Доимий анъанага кўра, ҳар йили экин-тикин мавсумидан сўнг "IFODA" компаниясининг ҳудудлардаги агрономлари, фаол иш олиб борган ходимлари учун қиш фаслида ҳордик таътили ташкил этилади. Бунда нафакат дам олиш, балки, етакчи агроном-мутахассислар тажрибасини оммалаштириш, уларнинг билим ва кўйикмаларини янада ошириш мақсадида турли долзарб мавзуларда илмий-амалий семинар-тренинглар, ўқув машғулотлари ўтказилади. Бу каби мулоқотлар чоғида ходимларнинг йил давомидаги фаолияти таҳлил этилади, ўзаро тажриба алмашувлар, шунингдек, ҳар хил интеллектуал беллашувлар, спорт мусобақалари ташкил этилиб, маънавий ва маданий ҳордик олинади. Бу каби тадбирлар, албатта ходимларнинг келгусидаги иш фаолиятига, жамоа жипслиги ва умуман корпаратив муносабатлар ривожига ижобий таъсир кўрсатади.

Бу сафар ҳам Тошкент вилояти Бўстонлик туманидаги "Чотқол" дам олиш сиҳатгоҳида ҳудди шундай тадбир ташкил этилди. Кунлик режа асосида олиб борилган даволаниш, муолажа жараёнлари, турли саёҳатлар барчага манзур бўлди. Айниқса, ходимлар ўртасида футбол, шахмат-шашка

ўйинлари бўйича мусобақалар ташкил этилгани куннинг мазмунли ўтишини таъминлади.

Фоғур КИЧКЕНЕКОВ, Қорақалпоғистон Республикиси агрономи:

–Дам олишлар зўр ўтди, ташкилотчиларга катта раҳмат. Компаниямизнинг мана шундай имкониятлари барчамизга жуда маъқул, биринчидан, ҳудудлардаги агроном касбдошлар билан янада ҳамжиҳат бўлиб ишлшимизга ёрдам беради. Шу баҳона бир-бirimizдан ўрганамиз, тажриба алмашамиз. Бу жуда фойдали амалиёт. Қолаверса, бундай эътибор ва ғамхўрлик кучимизга куч, гайрати-

мизга шижоат қўшишига ишонаман.

Албатта, ўзаро ўқув машғулотлари ҳам эсдан чиққани йўқ. Тажрибали мутахассислар В.Тошбулатова, М.Усмонов, А.Худойбердиев, турк агрономлари Женгиз Ялчин, Накис Хоконлар иштироқида семинар-тренинглар ўтказилди. Шунингдек, ҳудудлардаги агрономлар йил давомидаги камчиликлар, эришган ютуклари ва бошқа масалаларни бир-бирларига айтиб, тажриба алмashiшди. Бундан ташқари Ифода компанияси директори ўринbosари Фазлиддин Ибрагимов бошлилигида 2020 йилда қилинадиган ишлар ҳамда режалар хақида келишиб олинди.

MEXMASH

МИНЕРАЛ ЎГИТЛАРНИ
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

КУКУН ХОЛДАГИ ГЕРБИЦИД
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

ГЛИФОСАТ
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

ТАЙЁР МАХСУЛОТЛАР
ОМБОРИ

ФУНГИЦИД ВА АКАРИЦИД
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

ГЕРБИЦИД
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

КУКУН ХОЛДАГИ ФУНГИЦИД
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЦЕХИ

ОШХОНА

ХОМ АШЁ ОМБОРИ

МЕД.ПУНКТ

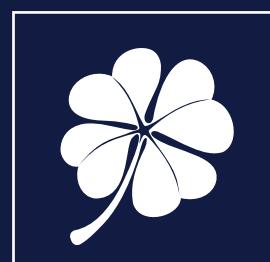

Birgalikda yetishtiramiz!

Вырастим вместе!

We grow together!

Агрожурнал
#2 | 01-02• 2020
www.ifoda.uz/magazine
Наманган шаҳар,
Оромгоҳ кўчаси, 27
+998 78 147 05 00

Адади: 3 000
Чоп этилган сана: 01-03-2020

